

KRISTOVA PRAVDA

KATOLÍCKA VIEROUKA PRE ŠKOLU A SÚKROMNÚ POTREBU

NAPÍŠAL

VILIAM TOWER

podľa VI. vydania pôvodiny poslovenčil

IGNÁC OBROKTA

TRNAVA 1940

NÁKLADOM URBÁNEK A SPOL. V TRNAVE

NIHIL OBSTAT.

Mons. Geysa Szücsy,

cursor.

Nr. 3450/1940.

IMPRIMATUR.

Tyrnaviae, die 30. Aprilis 1940.

Dr. Ambrosius Lazík,

vicarius generalis.

Tlačou Kníhtlačiarne Urbánek a spol. v Trnave.

MLADÝ PRIATEĽU!

Vezmi túto malú knižku do rúk a pokladaj ju za svojho priateľa! Tebe som ju písal, Tebe som ju venoval! Vo sv. krste stal si sa členom Cirkvi svätej a občanom kráľovstva Kristovho. Musíš vedieť, čo to znamená; musíš poznať svoje výsady, práva i povinnosti. Musíš vedieť, čo je tvojím povolaním, ako aj to, že kde nájdeš svoje šťastie!

Na Kréte vystavali ohromné bludisko. Kto do neho vošiel, poblúdil, východ nenašiel a zahynul. Len ten sa zachránil, komu kráľova dcéra, Ariadne, podala vlákno, pomocou ktorého dostal sa z bludiska von. Ten znovu bol slobodný, šťastný.

My vo svojom živote nemôžeme pobehať všetky možné cesty, pri ktorých len na konci vidíme, že dostali sme sa do slepej ulice, alebo že sme vošli do bludiska. My chceme poznať istú, pravdivú, správnu a najkratšiu cestu, ktorá po spleťtých životných udalostiach privedie nás k cieľu, k nášmu blahu, k Bohu. Preto naša dobrá Matka, Cirkev svätá, dáva aj do našich rúk vlákno večného života: učenie Kristovo, Kristovu pravdu, Kristovu milosť. Aj táto knižočka hlása vám Kristovu pravdu, ktorá svieti, posilňuje, potešuje a ukazuje správnu cestu.

Za svetovej vojny často som sa stretol s ľuďmi, ktorí namyslene, bez viery, so svetáckou povýšenosťou išli na front. Tam ťažké skúšky života čoskoro zlomily v nich všetko, v čom predtým tak dôverovali. Životné skúšky na fronte priviedly ich k rozumu. Tam len jedno malo cenu: dušu naplňujúca viera.

Dnešný najlepší francúzsky dramatický básnik, Paul Claudel, bol kedysi nevercom, ale neskôršie obrátil sa z celej svojej duše. Po svojom obrátení píše takto: „Tí mladí ľudia, ktorí s bezstarostnou ľahkomyselnosťou odhadzujú od seba vieru, kdeže by mysleli na to, že len za cenu ťažkých trápení budú môcť tento stratený poklad znovu nadobudnúť.“

Nedaj, Bože, aby si aj Ty, Mladý Priateľu, len po trpkom sklamaní našiel znovu svoj poklad!

Preto nech si hocikde: či už v začmudenej dielni, alebo v osvetlenom atelieri, v lomozivej robote, medzi hučiacimi strojmi, alebo v kasárni, či ťaháš vozík, alebo kuješ železo, či pracuješ alebo sa zabávaš, vlákno, ktoré Ti dala Cirkev svätá, nevypuť z rúk!

Na ceste života, ktorá je kedy-tedy pestrá s' a farebná dúha, inokedy zasa chmúrna, tmavá, raz hladká, potom zas hrboľatá, v dobrom i zlom položení, v radosti i žalosti, v kruhu svojich priateľov i vo svojej opustenosti, tak v spokojných chvíľkach ako aj v ohni pokušenia, vždy si zachovaj vlákno, ktoré Ti ukazuje smer, východ. Miluj svoju vieru, zachovaj si ju, ochráň si ju, poznávaj ju čo raz tým lepšie, aby si si ju stále väčšmi a väčšmi obľúbil, a keď treba, aj bi sa za ňu: ved' o Tebe je reč, o Tvojej nesmrteľnej duši, o Tvojej večnej blaženosti!

A teraz, Mladý Priateľu, v krátkosti vopred Ti rozpoviem, o čom bude reč v tejto knižočke.

Bude reč: o modlitbách, ktoré nikdy nesmieš zabudnúť a v ktorých sa preto často musíš cvičiť. Potom reč bude: o Bohu, o našom najvyššom Pánovi, a o svete, ktorý stvoril. Ďalej reč bude: o Ježišovi Kristovi, jednorodenom Synovi Božom, ktorý sa pre nás stal človekom, ktorý trpel a umrel, aby nás spasil, aby nás oslobodil od hriechu a od večného zatratenia. Potom reč bude: o Cirkvi svätej, o tomto obdivuhodnom kráľovstve Kristovom, o našej duševnej Matke. Ďalej reč bude: o posmrtnom

živote, o druhom svete. Napokon reč bude: o pomocnej pravici Boha: o milosti Božej a o sviatostiach.

Látka, ktorú musíš vedieť, obsažená je v otázkach a odpovediach. Poznámky si prečítaj. Tie sú na vysvetlenie a doplnenie látky.

Po skončení školského roku túto knižku nezhod', ale odlož si ju. V neskorších svojich rokoch s oveľa väčším osohom budeš v nej listovať a viacej pochopíš z nej. Mladý Priateľu, Boh nech je s Tebou!

MODLITBY:

Prežehnanie: V mene Otca i Syna i Ducha svätého. Amen.

Modlitba Pána:

Otče náš, ktorý si na nebesách, posväť sa meno tvoje, príď kráľovstvo tvoje, buď vôľa tvoja ako v nebi, tak i na zemi. Chlieb náš každodenný daj nám dnes a odpusť nám naše viny ako i my odpúšťame svojim vinníkom a neuveď nás do pokušenia, ale zbav nás zlého. Amen.

Anjelské pozdravenie:

Zdravas', Mária, milosti plná, Pán s tebou, požehnaná si medzi ženami a požehnaný plod života tvojho, Ježiš. Svätá Mária, Matka Božia, pros za nás hriešnych teraz i v hodinu smrti našej. Amen.

Apoštolské vyznanie viery:

Verím v Boha, Otca všemohúceho, Stvoriteľa neba i zeme; i v Ježiša Krista, Syna jeho jediného, Pána nášho, ktorý sa počal z Ducha svätého, narodil sa z Márie Panny; trpel pod Pontským Pilátom, ukrižovaný umrel i pochovaný bol; vstúpil do pekiel, tretí deň vstal z mŕtvych; vstúpil na nebesá, sedí na pravici Boha Otca všemohúceho; odtiaľ príde súdiť živých i mŕtvych. Verím v Ducha svätého, v svätú Cirkev všeobecnú, v svätých obcovanie, v hriechov odpustenie, v tela z mŕtvych vzkriesenie a v život večný. Amen.

Desať božích prikázaní:

1. Ja som Pán Boh tvoj, nemaj iných bohov predo mnou, aby si sa im klaňal.
2. Nevyslovuj meno božie nadarmo.
3. Pamätaj, aby si deň sviatočný svätil.
4. Cti otca svojho i matku svoju.
5. Nezabi.
6. Nezosmilni.
7. Nepokradni.
8. Nesvedč krivo proti bližnému svojmu.
9. Nežiadaj si manželku bližného svojho.
10. Ani netúž po majetku bližného svojho, ani po ničom, čo jeho je.

Päť cirkevných prikázaní:

1. Zasvätené sviatky svätit'.
2. V nedeľu a vo sviatok svätú omšu nábožne počúvať.
3. Prikázané pôsty zachovávať a v isté dni mäsitého pokrmu sa zdržovať.
4. Každoročne sa vyspovedať a aspoň v čase veľkonočnom prevelebnú Sviatosť Oltárnu prijať.
5. V zakázanom čase svadobné veselie nekonať.

Ranné povzdychnutie:

Pochválený buď, Ježišu! Prosím ťa, požehnaj dnes všetky moje skutky. Amen.

Večerné povzdychnutie:

Vďaky ti vzdávam, Ježišu! Bolí ma, že som ťa urazil. Odpusť mi moje hriechy a požehnaj moju dušu. Amen.

Vzbudenie dokonalej ľútosti:

„Z celého srdca ľutujem všetky svoje hriechy, lebo som nimi teba, svojho nekonečne dobrého a lásky najhodnejšieho Boha, urazil. (Pevne sľubujem, že viacej nezhreším a príležitosti ku hriechu sa vyvarujem.)“

Pred prijímaním, keď kňaz pozdvihuje Oltárnu Sviatosť (u nás pritom miništrant tri razy cengá): Pane, nie som hodný, aby si vošiel do príbytku srdca môjho, ale povedz len slovom a uzdravená bude duša moja.

I. ČASŤ. BOH A SVET.

1. Čo znamená veriť?

Za pravdivé mať, čo hodnoverná osoba tvrdí.

Rozumný človek to považuje za pravdivé,

1.čo sám od seba: vie, alebo

2.čo inému: verí.

Medzi tým, čo viem a čo verím, je teda rozdiel. Na čo som prišiel sám od seba, to viem. Tak viem to, čo vidím, počujem, cítim, alebo čo svojím zdravým rozumom pochopím, na pr. že dvakrát dva sú štyri, alebo keďže sú hodiny, musel byť aj hodinár, ktorý ich zhotovil.

Čo však preto mám za pravdivé, lebo mi to oznámila hodnoverná osoba, to verím. Hodnoverný je ten, kto nelúha a kto sa nezvykne mýliť.

Naše poznatky zakladajú sa zväčša na viere (naše dejepisné, zemepisné poznatky atď.). Náš život je taký krátky, že väčšinu svojich poznatkov sami od seba nemohli by sme si nadobudnúť. Bez viery nevedeli by sme ani to, kto sú naši rodičia, kde a kedy sme sa narodili, či náš brat je naším súrodcom. Keď ideš k lekárovi, veríš v jeho vede, keď požiješ liek, veríš, že dostal si potrebný liek a nie jed.

Z týchto príkladov spolu vidíš, aké hlúpe je tvrdenie, že „len to verím (mám za pravdivé), čo vidím“. Na základe tohto tvrdenia nesmel by si mať za pravdivé ani to, že Napoleon žil, lebo si ho nevidel, alebo že Amerika jestvuje, keďže si tam nebol. Vo vzduchu roztrúsené tisícovkové rádiové vlny, nemôžeš vidieť, ani tým najsilnejším zväčšujúcim sklom nie, a jednako veríš, že jestvujú.

Každý teda verí, lebo bez viery ľudská spoločnosť by sa rozpadla a každý pokrok by bol znemožnený. Ale všetko zvrtné sa na tom, komu veríme: či všemohúcemu Bohu, alebo svojim vášniam, falošným prorokom, alebo hlúpym poverám. Tieto posledné nás často pomýlia, teda nie sú spoľahlivé. Preto viera v nich nie je opravdivá viera, ale len dôveryhosť. Naproti tomu Boh je bezpodmienečne dôveryhodný, lebo o ňom nemožno predpokladať, že by lúhal alebo že by sa mýlil. Preto rozumný človek bezpodmienečne verí Bohu.

2. Kto je Boh?

Stvoriteľ a pán celého sveta.

3. Z čoho uzatvárame, že musí byť Boh?

Svet je taký obdivuhodný, že ten vymyslieť a utvoriť mohla len nekonečne múdra a mohutná bytosť.

Keď z hodiniek, ktoré mám vo vrecku, musím uzatvárať na hodinára, oveľa obdivuhodnejšia tvorba nebies ešte skôr volá po svojom majstrovi.

Aj stavba čo i najmenej budovy vyžaduje predchádzajúce plány a pravidlá; čím viacej teda vesmír!

Aký veľký je tento svet! Vo vesmíre krúži do 1600 miliónov hviezd (James Jeans). Najbližšia, naše slnko, je tak ďaleko od nás, že rýchlik 280 rokov by musel jachať bez oddychu, aby ta došiel. Svetlo túto ohromnú cestu prekoná asi za 8 minút. Teraz si už môžeme predstaviť, ako ďaleko je na pr. od nás mliečna cesta, kde s najbližšej hviezdy svetelný lúč len za 15000 rokov príde k nám! „Nebesa hlásajú slávu Boha a dielo jeho rúk hlása nebeská obloha.“ (Žalm 18.)

Ale rozmery sveta závatné sú nielen zvonku, ale aj zvnútra. Veda dokázala, že aj najpodrobnejšia vecička (na pr. kvapka vody, prášok) znovu pozostáva z nespočítateľných častok. Tak na pr. v častke plynu, ako šošovica, je toľko drobúlinkých častôčiek, že i na najrýchlejšie ich spočítanie potrebné by bolo stotisíc miliónov rokov. A veru tieto drobúlinké častôčky (molekuly) ešte vždy nie sú najmenšími častkami hmoty, lebo v každej z nich s neuveriteľnou rýchlosťou krúžia ešte oveľa menšie častôčky (elektrony, iony) a to s ustálenou pravidelnosťou!

A aký obdivuhodný poriadok panuje vo svete!

Z cestovného poriadku vopred vieme, že v ktorý deň, v ktorú hodinu, z ktorého mesta a ktorým smerom odchádza vlak, lebo ústredné vedenie železníc už vopred a s veľkou pečlivosťou zostavilo cestovný poriadok vlakov. A jednako, koľko meškania, nešťastí, vynechaných vlakov, dopravných prekážok, vykoľajení, ba aj srážok a väčších železničných nešťastí sa stane.

A hľa, vo vesmíre nebeské telesá, hviezdy, planéty, kométy v nespočetných miliónoch závatnou rýchlosťou krúžia, cválajú, krúčia sa a tie sa nikdy nesrazia, zo svojej cesty nikdy nevykoľaja, nikdy nemeškajú, ani nerýchlia; natoľko, že na pr. zatmenie slnka alebo mesiaca, objavenie sa komét už stáročiami vopred a so sekundovou presnosťou vieme ustáliť. „Zákon Pána je bez chyby.“ (Žalm 18, v. 8.)

Podobná pravidelnosť javí sa aj v spomenutých malučkých častôčkách hmoty. Ako by to všetko bolo možné, keby aj tu nekonečne múdra a mohutná bytosť vopred nebola ustálila cestu a poriadok chodu nebeských telies a svetových častôčiek? Lebo kde je poriadok, tam musí byť aj usporiadateľ. Kde je zákonitosť, tam musí jestvovať aj vynášateľ zákonov!

Vo vesmíre okrem poriadku a zákonitosti je ešte aj obdivuhodný súlad.

Z hudby orchestru tešíme sa preto, lebo je v nej súlad. Tento súlad predpokladá, že niekto rozličné tóny podľa zákonov zvuku už vopred usporiadal. Bez takéhoto predchádzajúceho usporiadania hudba orchestru bola by trmou-vmou, vyvolala by zmätok a nie pôžitok.

Najväčší súlad je vo vesmíre. Milióny a milióny ľudí, milióny hviezd, steblá trávy, kvety, hemžiaca sa chrobač, ryby, vtáctvo a všetko, čo na tejto zemi a mimo nej žije, hýbe sa, teší alebo trpí,

to jedno druhé doplňa, jedno prepokladá druhé a jedno živí druhé!

Z tohto musíme uzatvárať na nevýslovne rozumnú bytosť, ktorá miliardy drobulinkých aj ohromných, živých aj neživých, pohybujúcich sa a víriacich tvorov vložila do súladu.

Napokon poriadok, zákonitosť a súlad vesmíru, doplnené a korunované sú najobdivuhodnejšou cieľavedomosťou.

Aká obdivuhodná je rovnováha vôd mora a množstva vody mimo mora (rieky, studne, chmáry, pramene). Všetky rieky vlievajú sa do mora a toto sa jednako nevyleje; vody vráti sa na miesto, odkiaľ vyšly, aby potom znovu prúdily tokom. Rozmýšľal si už nad tým, aká životná cieľavedomosť je v padaní snehu? Keby v zime namiesto mäkkého snehu padaly na nás zľadovatelé chmáry, môžeme si predstaviť, aké katastrofálne následky by to malo. Ale za veľkej zimy aj dážď by znamenal pohromu, lebo zem pokryl by tvrdým pancierom, pod ktorým by všetko skamenelo, život úrody by bol zničený. Takto však práve naopak: mäkký plášť snehu „sťa vlna“ (Žalm 147.) pokrýva úrodnú pôdu; tu teplota nikdy neklesne pod bod mrazu a tak siatiny pekne môžu žiť a vyvíjať sa ďalej.

Alebo vezmime seba: človeka! Ľudský organizmus je mimoriadne složitou sústavou, v ktorej milióny strojov a chemických dielní s tou najdôkladnejšou presnosťou pracujú spolu a zapájajú sa do seba. Vezmime len našu krv, túto v obdivuhodnej kanálikovej sieti prúdiacu, životodarnú vlahu, ktorá rovnomerne dodáva a rozdeľuje jednotlivým ústrojom potrebnú látku, tu kosť, tam mozog, tu vlasy, inde zasa svalstvo ukladá, nikde nie menej, ani viacej, ako to vyžaduje potreba patričného ústroja a jednotný cieľ tela; a látky, ktoré už nemôže upotrebiť, schytí a vymetie. Pritom koná tie najsložitějšíe chemické, tlakové, tepelné a fyzické pochody. Má aj svoju políciu: takzvané biele krvinky, ktoré sa hneď objavia, ba aj rozmnožia tam, kde narazia na votrelca-nepriateľa a pustia sa s ním do boja. A to všetko nebadane, v skromnej, blahodarnej skrytosti!

Naše stravovanie upravujú a sledujú dva mimoriadne citlivé pudy: hlad (so smädnom) a chuť. Prvý kontroluje množstvo potravy, druhý jej akosť.

Aká cieľavedomá je horúčka, tento najvýbornejší lekár sveta, ktorý hneď zbadá a hlási chorobu, ba i stupeň tejto ukazuje. Ba čo viacej, takzvaná horúčková krivka (zaznamenávanie zmeny horúčky každú hodinu na papier) ešte aj druh choroby nám umožňuje poznať. A horúčka nielenže hlási chorobu, ale dáva sa s ňou aj do boja.

Obdivuhodné cieľavedomosti tak nás obkľučujú, zahaľujú, že väčšinou si ich ani neuvedomujeme. Kto myslí na pr. na to, že každý ústroj nášho tela môže prechladnúť, ba aj zamrznúť a preto každú časť svojho tela pokrývame a chránime pred zimou; ale naše oči, ktoré i v tej najtuhšej zime potrebujeme, tie nezamrznú nikdy. Alebo kto myslí s obdivom na svoje ruky, ktoré v ich mnohonásobnej upotrebitelnosti prevyšujú i to najumeleckejšie ľudské dielo. Každý nástroj sa upotrebením vyderie, pokazí, stane sa neupotrebitelným. Nožík sa nám zatupí alebo vyštrbí, obuv zoderie, šaty roztrhajú, ale naše ruky, ktoré s minúty na minútu upotrebuje, tie sa nederú, nekrívia, ich tvar sa nemení, ba do istého veku sa ešte vyvíjajú.

Príroda už od svojho počiatku pozná i tie najchýrnejšie ľudské objavy. Naše oči sú neporovnateľne dokonalejšie ako i ten najlepší fotografický aparát sveta, lebo vypukle (plasticky), farbiste a potrebe zodpovedne môžu zďiaľky i zblízka vo chvíľke utvoriť z vecí obraz. Najpresnejšie pracujúcim telegrafom je: naša nervová sústava. Elektrické svetlo: u istého druhu morských zvieratiek. Vrtula: plody javora. Padák: semiačko púpavy. Delostrelec vo svetle rastlín: ricinus, ktorý svoje jadierko s veľkou začiatočnou rýchlosťou vystreľuje. Istý druh orchideí utvára si vodovod s

rezervoárom, so stokou, cedidlom a kohútikom.

Tak je to aj s rádiom: učitenci zistili, že živé bytosti upotrebuujú rádio už od svojho jestvovania. Učitenc Lakhovsky zistil, že každá živá buňka je akousi prijímacou a vysielacou rádiovou stanicou, ba aj pravidelná práca buňky závisí od toho, či medzi prijímanými a vysielanými vlnami je istá rovnováha. Iní dvaja učitenci, Francúz Moreux a Američan Campbell, takémuto rádiu pripisujú tú schopnosť niektorých zvierat, že tieto i v noci, za najväčšej tmy vedia sa orientovať, že aj na najväčšiu diaľku, a to v priamej čiare, potrafia na pr. k svojmu páru alebo na svoje staré sídlo. Dnes už vieme, že aj ľudský organizmus má vlastnosti mimoriadne jemnej a citlivej antény, ktorá práve tak ako rádiová anténa zachytí svetom prúdiace elektrické chvenia, ktoré pôsobia na náš organizmus a ktoré na teraz ani tými najdokonalejšími technickými pomôckami nemôžeme zmerať.

Veru, tak je to, ako hovorí Písmo sv.: „Mnohé je skryté, čo je ešte väčšie od týchto, lebo málo vidíme z jeho (Božích) diel.“ (Ježiš, syn Sirachov 43, 36.)

4. Či Boh je len jeden?

Jeden.

Boh, čiže najvyššia bytosť a najvyšší Pán, môže byť len jeden; lebo keby boli dvaja, alebo niekoľkí, jeden pre druhého nemohli by byť najvyšším, čiže Bohom. Preto prízvukujem, že len jeden Boh je, lebo kedysi pohanské národy, najmä za dávnych čias, vo svojom strašnom omyle klaňaly sa mnohým bohom, ba i živé a neživé tvory uctievaly ako boha. Táto pohanská modloslužba nebola iným, ako nepretržitým hľadaním Boha — po mylných cestách.

Poznanie jedného Boha pobáda zdravý ľudský rozum k uznaniu toho, že len jedna viera môže byť pravá. Jeden Boh má len jednu pravdu, jednu Cirkev, jedno učenie a jedno žriedlo milosti.

Keďže Boh je len jeden, on nemôže pochádzať od iného; lebo keby pochádzal od iného, nebol by Bohom. A tak Boh nemôže ani umrieť, keďže od neho pochádza všetok život on je teda hlavným prameňom života, on je večné žriedlo, on sám je Život. Preto hovoríme, že Boh je večný. Boha nemôže obmedzovať alebo ohraničovať jeho vlastné stvorenie, teda ani priestor. Preto Boh je všade. Keďže Boh je stvoriteľom všetkého, čo je dobré, krásne a pravdivé, tieto vlastnosti musia v ňom byť v neprekonateľnej miere; preto hovoríme, že Boh je nekonečne dobrý, že len dobré chce a miluje a zlé nenávidí; Boh je nekonečne múdry, on svojou vševedúcnosťou všetko riadi tak, aby všetko čo najlepšie dosiahlo svojho cieľa; Boh je nekonečne spravodlivý, lebo každého podľa zásluh odmeňuje alebo trestá. Pretože tieto vlastnosti v Bohu sú bez hraníc, hovoríme, že Boh je najlepšou a najdokonalejšou bytosťou.

Písmo sv. nám síce na niektorých miestach spomína aj ľudské vlastnosti u Boha, ale len preto, lebo náš rozum a jazyk je taký nedokonalý, že len ľudským spôsobom môžeme rozmýšľať a hovoriť o Bohu.

5. Koľko osôb je v Bohu?

V Bohu sú tri osoby: Otec, Syn a Duch svätý.

Vieme to zo slov Pána Ježiša. Tak na pr. po svojom zmŕtvychvstaní takto prehovoril k svojim apoštolom: „Daná mi je všetka moc na nebi i na zemi; id' te teda, učte všetky národy, a krstite ich: V mene Otca i Syna i Ducha svätého.“ (Mat. 28, 18–19.)

6. Ako menujeme tri božské osoby jedným slovom?

Svätou Trojicou.

7. Či môžeme pochopiť tajomstvo Svätej Trojice?

Nie, lebo ono je nad náš rozum.

Ani do slnka sa nemôžeme pozrieť bez obavy, že oslepeme, akože by sme teda mohli celkom pochopiť Stvoriteľa slnka?

Len slabými prirovnaniami môžeme priblížiť nášmu pochopu toto veľké tajomstvo. Tak v plameni sviečky rozoznávame svetlo, farbu, plamienok a jeho teplotu. Voda potôčika, sneh a ľad sú tri rozličné veci a v podstate jednako sú jedným a tým istým. Alebo: trojuholník pozostáva z troch uhlov a jednako je to len jeden tvar. Preto aj znázorňujú Sv. Trojicu trojuholníkom s jedným okom v ňom.

Náuku o Sv. Trojici, keďže ju nemôžeme pochopiť, menujeme tajomstvom viery; ale preto viera v nej nie je proti rozumu, lebo veď aj príroda preplnená je tajomstvami. Na pr. kto vie rozriešiť otázku: čo bolo skôr, sliepka alebo vajce, jabloň alebo jej jadierko?

Aj veľkých ľudí neraz ich vlastný vek nevie pochopiť.

8. Ktoré sú (najčastejšie) príčiny nevery?

- a) Nevedomosť alebo nevzdelanosť,
 - b) nemravný život,
 - c) čítanie neznabožských kníh a novín.
-
- a) Nevedomosť alebo polovzdelanosť všade vidí ťažkosti, lebo len čiastočne alebo jednostranne pozná pravdu, alebo ju zle rozumie. Protivy medzi rozumom a vierou, medzi vedou a náboženstvom v skutočnosti nejstávajú. Tieto sa skôr dopĺňujú, ale protivy môžu sa vyvinúť z nedorozumenia alebo nevedomosti. Niekedy, žiaľbohu, poznanie právd viery aj v hlavách učeních ľudí je veľmi nedostatočné. Príčinou toho je zväčša to, že dotyční nestarajú sa veľa o svoju vieru, vieroučné knihy nečítajú a slovu Božiemu sa vyhýbajú.
 - b) Nemravný človek zasa ľahko sa stane nevercom preto, lebo viera zakazuje nemravnosť a tak nemravník na uspokojenie svojho svedomia sám sebe by chcel nahovoriť, že niet Boha. Smyselná sebeckosť zaujíma sa len o to, len to hodnotí, čo jej smysly upúta a čo jej prináša chvíľkový osoh alebo pôžitok.
 - c) Ako zaškodia žalúdku skazené jedlá, tak aj zlá duševná strava, zlé knihy a noviny nekatolíckeho smeru zaškodia duši. Čítaj a napomáhaj katolícku tlač!

9. Či najvýznamnejší ľudia sveta boli veriacimi?

Skoro bez výnimky boli veriacimi.

Ak sa v živote stretneš s ľuďmi, ktorí vyhlasujú, že sú nevercami, nech ti vždy príde na myseľ, že neverectvom vystatovať sa nie je veľká vec, ba že je to vždy známku duševnej alebo mravnej slabosti, zakrpatelosti. Skutočne, veľkí ľudia, veľké charaktery, boli veriacimi, alebo aspoň stali sa veriacimi po kratšom-dlhšom blúdení.

Králi hvezdárov boli veriacimi (Newton, Kepler, Kopernik, Galilei). Najväčší z nich, Newton (čítaj: Njútn), pri vyslovení slova Boh vždy si složil klobúk. Aj slávni matematikovia a prírodopisci boli veriacimi. S menom Volta a Ampére (čítaj: Ampér) stretneš sa všade, kde sa pracuje s elektrinou. A hľa, Volta denne chodieval na sv. omšu a Ampére z diela „Nasledovanie Krista“ všetky štyri knihy vedel nazpamäť. Aj meno Pasteur (čítaj: Pastor) často budeš čítať („Pasteurov ústav, pasteurizované mlieko“ atď.). Tento Pasteur na otázku, prečo je taký nábožný, takto odpovedal: „Keďže som sa veľa učil a rozmýšľal, mám takú silnú vieru, ako bretónsky sedliak (Bretoňci sú veľmi nábožní). A keby som sa bol ešte viacej učil, mal by som takú silnú vieru, ako bretoňská starenka.“ Darwinov syn žalostne sa ponosoval univerzitnému profesorovi A. Richterovi, členovi Vedeckej Akadémie v Budapešti, že o jeho otcovi hovoria ako o nevercovi, hoci tento bol nábožným človekom a každý deň sa modlil. Hlavné svoje dielo: „O vzniku druhov“ zakončuje velebením „Stvoriteľa“.

Alebo vezmime umenie! Najväčší umelci sveta, Rafael, Michelangelo (č. Mikelanželo), Leonardo da Vinci (č. Vinči), Dürer svoje najkrajšie diela zhotovili na zveľebovanie Boha. Tak aj najväčší hudobní skladatelia, Beethoven, Liszt a Haydn: skladali nádherné omše.

Objaviteľ Ameriky, Kolumbus, pred svojou námornou cestu pristúpil k sv. prijímaniu a na stožiar svojej lodi dal namaľovať kríž.

Napoleon v posledných dňoch svojho života denne nechal slúžiť vo svojej izbe omšu sv. a pred svojou smrťou s veľkou zbožnosťou prijal sviatosti.

Z roľníkov, remeselníkov, z kruhu obchodníkov vyšli mnohí svätí. Aspoň niekoľko príkladov: sv. Izidor a sv. Lambert boli roľníci, sv. Jozef tesár, sv. Pavol zhotovoval šiatre, sv. Klement Hofbauer bol pekár, Maximus murár, sv. Frumencius a sv. Lucius boli obchodníci, sv. Odranus bol povozník, sv. Onezimus a sv. Kastalus boli sluhovia, Zita a Notburga boly služobné.

Ak si teda veriacim, nie si v zlej spoločnosti! Na svoju vieru buď hrdý a neukrývaj ju len v srdci, ale hlásaj ju verejne a smelo aj pred ľuďmi. Pravú vieru ani za cenu života nesmieme zaprieť, ani naoko nie! V tomto ohľade žiarivé vzory nám stavia Cirkev sv. v nespočítateľnom množstve slávnych mučeníkov, tak z minulosti ako aj z terajších čias (Rusko, Španielsko, Mexiko, misijné krajiny). Pán Ježiš povedal: „Každého teda, kto mňa vyzná pred ľuďmi, i ja ha vyznám pred svojim Ocom, ktorý je na nebesách. A kto mňa zaprie pred ľuďmi, toho i ja zapriem pred Ocom, ktorý je na nebesách!“ (Mat 10, 32–33.)

10. Čo je viera?

V Boha veríme, keď mu slúžime a klaniame sa mu.

Viera začína uznaním, že závisíme od Boha. Nikto nie je bezpodmienečným pánom sám sebe. Ved' už aj od neživotného vonkajšieho sveta ako veľmi závisíme. Môj žalúdok závisí od potravy, bez nej by som zahynul. Moje pľúca, moje oči závisia od slnečného svetla, inak by som nevidel. Moje telo závislé je na prítlačnosti zeme, inak by som nemohol pevne stáť na nohách. Práve tak, ale v oveľa väčšej miere, závisím od Boha, od najvyššieho Pána všetkého. Bez neho nemôžem dosiahnuť večnej blaženosti, čo je najhlavnejším mojím cieľom. Z tejto mojej závislosti od Boha samo od seba vyplýva, že musím ho uznať za svojho najvyššieho pána, že musím sa mu klaňať a slúžiť mu.

11. Ktorá viera je pravá?

Jedine kresťansko-katolícka viera je pravá.

Je mnoho rozličných náboženstiev, ale len jedno môže byť pravé, lebo každá pravda môže byť len jedna, kým omyl môže byť mnohoraký. Na pr. na otázku, koľko je dvakrát dva, môžem dať nespočítateľne mnoho nesprávnych odpovedí, ale pravdivú, správnu len jednu, totižto, že dvakrát dva sú štyri. Aj hodiny sú rozličné a rozlične môžu ísť, ale len tie ukazujú čas správne, ktoré sa presne shodujú s behom slnka.

Tak aj rozličné náboženstvá majú rozličné náuky. V každom náboženstve možno najst' väčšie-menšie zlomky pravdy, ale celá, plná pravda, „nefalšované duchovné mlieko“ (I. Pet. 2, 2), je len v katolíckom náboženstve. Katolícka viera totižto pochádza od P. Ježiša, od druhej Božskej osoby Sv. Trojice, ktorá stala sa človekom, ako aj preto, že hlása ju Cirkev sv., ktorú P. Ježiš na tento cieľ založil.

Ostatné kresťanské náboženstvá vznikly len po mnohých storočiach neskoršie po Kristu. Založili ich kresťania odpadlíci, alebo ľudia s poblúdenou dušou. Títo nešťastníci jednotlivé pravdy viery alebo ponechali, alebo zavrhlí podľa svojej ľubovôle bez toho, žeby k tomu boli od Boha dostali poverenie alebo splnomocnenie. Preto je v ostatných náboženstvách popri mnohých úctyhodných náukách (prevzatých z katolíckeho náboženstva) aj mnoho omylov. Ako listové perly žijú z listov, tak každý omyl žije z pravdy. Nemožnosťou je čo len predstaviť si, žeby Kristovo učenie bolo také bezvýznamné, že jedno je, či všetko prijmeme z neho, alebo len to, čo sa v rozličných storočiach tomu alebo onomu odpadlíkovi páčilo.

Taký kresťan, ktorý jedinú, Bohom danú („zjavenú“) pravdu zavrhne, alebo zaprie, je odpadlík. A kto svoju katolícku vieru opustí pre chlieb, zamestnanie, z urazenej pýchy, z pomsty, k vôli rozvodu, uzavretiu nového sňatku, alebo k vôli nemravnému spolunažívaniu, ten opustí Krista, ten zaprie Pána Boha. (II. Pet. 2, 1.)

12. Čo nám dáva pravá viera?

- a) Dáva nám bezpečnú odpoveď na najdôležitejšie otázky.
- b) Pomáha nám k večnej blaženosti.
- c) Uspokojí nás v našich ťažkostiach.

Len viera dá bezpečnú odpoveď na otázku, odkiaľ je svet, ako vznikol človek, na čo sme na zemi, čo sa s nami stane po smrti atď. Preto menuje sv. Peter pravú vieru „podivným svetlom“. (I. Pet. 2, 9.)

Pri svetle a teple Kristovej viery naša duša je drahocenná, náš život je pekný, smrť šťastná, kríž ľahký a každé naše počínanie je semenom budúcej, večnej blaženosti.

Bez viery niet čistých mravov, niet pravej statočnosti a vážnej spoľahlivosti. „Synu, kto nemá viery, tomu never ani ty!“ (Továrnik Krupp na smrteľnej posteli k svojmu synovi.)

Bez viery človek ľahko klesne vo zviaza a spustí sa na zločinca. Preto viera je nielen súkromnou vecou, ale aj verejnou vecou! „Viera lepšie chráni štát, ako ten najhrubší múr!“ (Plutarch.) Tí, čo vyhlasujú, že viera je súkromnou vecou, nielenže sa mýlia, ale ako skúsenosť hovorí, sú to obyčajne bezverci, ba aj takí, ktorí vieru nenávidia.

13. Či môžeme byť už tu na zemi dokonale blaženými?

Nie, lebo

- a) naše srdce vždy žiada viacej;
- b) lebo na zemi je všetko pominuteľné.

Každý človek sa usiluje dosiahnuť blaženosť. A to nielen akú-takú blaženosť, ale blaženosť dokonalú. A tú smrteľník v tomto živote nemôže dosiahnuť.

Keď Alexander Veľký videl, že vo svojich slávnych ťaženiach pre rozvodnenú riekou nemôže pokračovať, tento hrdina sa rozplakal. Napoleon bol už pánom pol Európy, no, neuspokojil sa s tým, chcel celú Európu. Aj dieťa ako netrpezlivo čaká, aby ho dali za učňa, učň zas aby čím skôr bol pomocníkom a tento zasa sotva sa vie dočkať, aby sa mohol osamostatniť, a keď je už samostatným, silou-mocou chce čím skôr zbohatnúť atď. „Boh nikdy nevráti do nás túžbu, o ktorej by nechcel, aby sa uskutočnila.“ (Sv. Terezka z Lisieux.) Keď je hlad, musí byť aj nasýtenosť. A keďže je v nás ohromný hlad po dokonalej blaženosti, je treba, aby sme túto blaženosť raz aj obsiahli. Keď ju na tomto svete obsiahnuť nemôžeme, obsiahneme ju na druhom svete, ak si ju zaslúžime.

14. Odkiaľ čerpáme to, čo máme veriť?

Z Písma sv. a z Ústneho podania.

15. Kto dal vnuknutie k napísaniu Písma sv.!

Boh Duch svätý.

Písmo sv. je teda Božia kniha. Pisatelia, ktorých si Boh k tomu zvolil, boli len prostriedkami; týchto v duchu na písanie pobádal, osvietil a od omylov ochránil.

Písmo sv. delíme na dve časti: na knihy Starého zákona a na knihy Nového zákona. Knihy Starého zákona boli napísané pred narodením Krista a knihy Nového zákona po narodení Krista.

Najhlavnejšie knihy Starého zákona sú: päť kníh Mojžišových, knihy prorokov a Žalmy. Proroci boli mužovia Boží, ktorí povzbudzovali k pokániu a ktorí predpovedali. Žalmy sú nábožné piesne.

Knihy Nového zákona sú: štyri evanjeliá a či štyri životopisy Pána Ježiša, „Skutky apoštolské“, Listy apoštolov a Kniha Zjavení.

Boh Duch sv. Písmo sv. sveril Cirkvi sv., ktorá ho blízko 19 storočí s veľkou pečlivosťou opatruje. Ostatné, neskoršie vzniklé kresťanské vierovyznania z jej rúk vzaly Písmo sv.

Čítanie Písma sv. je veľmi spasiteľné, správnosť jeho prekladu však musí byť potvrdená „cirkevným schválením“.

16. Či Písmo sv. obsahuje všetky pravdy viery?

Nie; ich časť najdeme v Tradícii ači v Ústnom podaní.

Tradíciou ači Ústnym podaním menujeme tie pravdy viery, ktoré Boh síce vyjavil, ale ktoré neboly napísané.

Na základe Ústneho podania na pr. namiesto soboty svätíme nedeľu, krstíme nemlúvniatka, pridržujeme sa Apoštolského vyznania viery, ba na základe Ústneho podania vieme aj to, ktoré knihy patria k Písmu sv. Preto hovorí sv. Augustín († 430), že ani Písmu sv. by sme nemohli veriť, keby sa k nemu Cirkev Kristova nehlásila. Pán Ježiš nepovedal apoštolom: „Id'te a píš'te“, ale „id'te a uč'te“! Preto ani nepísal každý z apoštolov. Ale na základe Kristovho rozkazu aj to musíme veriť, čo apoštolovia živým slovom učili. Sv. Pavol apoštol píše: „Zachovávajte podania, ktoré ste sa naučili z reči a či z nášho listu.“ (II. Tes. 2, 14. — Spoj. Matúš 23, 2–3.)

17. Ako vznikol svet?

Boh stvoril svet z ničoho.

Už v 10. otázke sme videli, že sám zdravý rozum môže usudzovať, že svet len nekonečne múdra a mocná bytosť mohla stvoriť. To isté učí aj Písmo sv., ktoré pritom naznačuje, že touto nekonečne múdrou a mocnou bytosťou je Boh, ktorý svet „stvoril“, teda z ničoho vyvolal.

18. Či vieme niečo bližšieho o stvorení sveta?

Len toľko, čo o tom napísal Mojžiš.

Mojžiš učí, že Boh za šesť dní stvoril svet. Ale týchto šesť dní netreba brať doslovne.

Už tá okolnosť, že Mojžiš na štvrtý deň kladie stvorenie slnka, ukazuje, že tu nemyslel na dni, pozostávajúce z 24 hodín. V pôvodnej (židovskej) osnove Písma sv. vyjadrené je to slovom „jom“, ktoré neznamena len deň, ale aj dobu. Žalm 89. hovorí, že v očiach Pána Boha tisíc rokov je toľko, čo jeden deň. Pod „šiestimi dňami“ stvorenia teda môžeme rozumieť ľubovoľný čas.

Inak väčšina významných teologov Mojžišovu knihu o stvorení sveta vysvetľuje tak, že Boh Adamovi alebo Mojžišovi vo sne v šiestich výjavoch ukázal vývin našej zeme. Práve tak, ako aj učiteľ v škole v niekoľkých obrazoch predkladá žiakom na pr. vývin motýľa z vajíčka. Ani motýľ sa nevyvíja z vajíčka tak rýchle, ako to učiteľ obrazmi jeden za druhým chytro znázorňuje.

19. Prečo napísal Mojžiš dejiny stvorenia?

Aby podal základné pravdy viery.

Mojžiš nechcel predbiehať alebo zbytočným urobiť výskumy prírodovedcov, lebo on nebol prírodovedec, ale prorok a učiteľ viery. Rozpovedaním dejín stvorenia učí nás na tieto základné pravdy viery:

- a) svet nie je večný, ale vznikol v čase;
- b) na svete všetko je od Boha, aj človek, ktorý je preto povinný slúžiť mu;
- c) je Božia prozreteľnosť;
- d) človek podstatne rôzni sa od zvierat, lebo svoju dušu dostal bezprostredne od Boha;
- e) Boh potrestá toho, kto jeho prikázania poruší;
- f) napokon chcel odôvodniť povinnosť slávenia siedmeho dňa.

20. Od koho pochádza každý človek?

Od Adama a Evy.

Jednotnosť ľudského pokolenia okrem Písma sv. hlása aj jazykoslovie a jednotnosť organizmu všetkých ľudí. Nazieranie na svet podľa Kristovho učenia najviac zamedzilo rozdiel medzi pánom a otrokom a toto učenie rovnako rozprestiera svoju lásku na každé plemeno, farbu, jazyk a národnosť človeka,

Na otázku, odkedy jestvujú ľudia, ani viera, ani veda nedávajú istú odpoveď. Mienky o tom sa veľmi rozchádzajú.

21. Ako stvoril Boh prvého človeka?

Telo človeka stvoril zo zeme a do toho stvoril dušu.

Nesmieme si predstavovať, že Boh telo prvého človeka umiesil zo zeme ako hrnčiar a že potom dúchaním vdýchol do neho dušu. Doslovné ponímanie tohto rozpovedania v Písme sv. protivilo by sa duchovej prirodzenosti Boha.

Niekoľkí učitelia boli tej mienky, že kedysi bol len jeden alebo málo druhov rastlín a zvierat a že z týchto vyvinuly sa ostatné. To je takzvaná vývojová teória.

Vývojová teória neprotiví sa pravej viere, ak veríme, že toho jedného alebo niekoľko prarodkov stvoril Boh a že všetko vyvíjalo sa tak, ako to Boh vopred ustálil. Ale človek nemohol sa vyvinúť zo zvierat'a.

Ešte ani ten predpoklad by nebol práve proti viere, že telo človeka vyvinulo sa z tela zvierat'a, ak predpokladáme, že v tomto prípade Boh do vyvinutého ľudského tela stvoril dušu; veď našu ľudskú dôstojnosť dáva nám Bohom bezprostredne stvorená duša. Ale veda dosiaľ nijako nevedela priniesť presvedčujúce dôkazy o tom, že čo i len naše telo vyvinulo sa z tela zvierat'a.

Najväčšia ťažkosť je to, že keby sa z tela zvierat'a mohlo vyvinúť ľudské telo, tak v pravrstvách zeme, ba i dnes, museli by sme nájsť pozostatky zvieracieho človeka, ači pozostatky prechodných tiel. Takéto však ešte nikto nenašiel. Pravda, našlo sa niekoľko kostí, o ktorých poniektorí skúmatelia chceli tvrdiť, že sú to kosti takéhoto prechodného tela. No, o týchto kostiach mienka učencov sa veľmi rozchádza; niektorí tieto kosti vyhlasujú za zvieracie, iní za prechodné, iní zasa za ľudské a väčšina vyhlasuje ich za pozostatky zmrzačeného tvora.

Najnovšie vedeckou základňou stalo sa učenie bývalého brnenského opáta Augustína Mendela (takzvaný mendelizmus). Tento na základe neobyčajne zaujímavých pokusov dokazoval stálosť druhov, teda to, že v jednotlivých druhoch, v ich vnútri, môžu nastať isté druhové odrudy, ale hranice druhu nemožno prekročiť. Na základe toho teda praotec človeka podľa druhu mohol byť len človek. Zdravý rozum nemôže pochopiť, že žirafa pochádza od blchy a slon od komára. Keď teda Boh každý druh zvierat'a stvoril zvlášť, ako by sme mohli predpokladať, že práve len ľudské telo, ktoré vyvolal do života „na svoju tvár a podobu“, nebol by stvoril zvlášť, ale žeby ho bol nechal vyvinúť z tela zvierat'a?

Človek, keď len pohliadne do seba, vidí, že jeho svet a svet prírody sú dva rozličné svety. Vynechaj zo sveta rastliny, na pr. buk, či stráca ním niečo svetový poriadok? Vynechaj opice, či ich nejestvovanie svet pocíti? Ale vynechaj človeka a jeden celý svet sa srúti s ním. Náboženstvo, veda, umenie, právo, priemysel, obchod, výchova, úsilie po mravnom živote a túžba, smerujúca ku nekonečnu, to všetko je výkvetom ľudského ducha. Čo je príčinou toho? Zjavne to, že človek nie je dielom prírody, že nevyvinul sa z opice.

Adama Boh bezprostredne stvoril do sveta. Pri vzniku ostatných ľudí svoju stvoriteľskú prácu podelí si s nami. Adamovo telo stvoril ešte z hmoty zeme, ale Evino telo stvoril už z tela človeka, z „Adamovho rebra“. Naše telo i teraz prichádza na svet z čiastky človeka (rodičov), z jeho životnej sily, z rebra jeho srdca, z jeho krvi.

Človek je obsahovým ukazovateľom tvorstva: je v ňom božské (podoba), anjelské,

zvieracie, hmotné, nesmrteľné a pominuteľné.

22. Koľkoraké sú duchové bytosti?

Štvoraké: Boh, anjel, zlý duch (diabol) a ľudská duša.

Boh sám je nekonečný duch. Ním stvorený svet je dvojaký: duchový a hmotný. Do duchového sveta patria anjeli a diabli, do hmotného zasa nerasty, rastliny a zvieratá. Človek podľa tela patrí do hmotného a podľa duše do duchového sveta.

Duchové tvory majú rozum a slobodnú vôľu. Ich jestvovanie nie je závislé od hmoty; preto alebo nemajú tela (Boh, anjel, diabol), alebo vedia žiť aj oddelene od tela (naša duša).

Boh je večný, ostatné duchové bytosti sú len nesmrteľné, ači začiatok mali, ale nemôžu byť zničené.

23. Čo sú anjeli?

Oveľa dokonalejšie duchové bytosti ako človek.

To, že anjeli jestvujú, vieme z Písma sv., hlavne zo slov Pána Ježiša.

Anjeli nás milujú, chcú naše dobro a v tomto nás aj napomáhajú. Poriadkom prírody je, že nižšie bytosti vedené a spravované sú od vyšších. Tak zvieratá spravované sú od ľudí, deti od rodičov, podriadení od predstavených, neučení od učených. Ako totižto rastlinu v dokonalosti prevyšuje zviera a toto zas človek, tak prevyšuje človeka anjel. Je síce pravda, že anjelov s útlým detským telom sme zvykli vyobrazovať, ale to je len náznakové znázornenie, lebo ducha vôbec nemožno nakresliť. Veď biedny človek aj hviezdy, ktoré sú závratnej veľkosti, zvykol kresliť ako malé gombíky.

A keď v Písme sv. čítame, že anjeli niekedy zjavili sa vo viditeľnej podobe, to tak musíme ponímať, že zdanlivé telo si obliekli. (Aj my vieme vyvolať zdanlivé, ba aj ľudský hlas vydávajúce telo na pr. pomocou zvukového filmu.)

24. Čo sú diabli alebo zlí duchovia?

Pre svoj hriech zatratení anjeli.

Boh podľa Písma sv. nikoho nekorunuje skôr, kým nezápasil. (II. Tim, 2, 5.) Preto aj anjelom dal príležitosť na získanie zásluh tým, že ich podrobil skúške. Ale mnohí túto príležitosť nevyužili vo svoj prospech; zhrešili a preto ich Boh vytvoril z účasti dokonalej blaženosti.

Diabli nám závidia a preto usilujú sa o našu skazu. Oni sú šíriteľmi nákazy duchovného sveta.

To, že diabli sú, vieme tiež z Písma sv. a hlavne zo slov Krista Pána. Tí, čo v skutočne jestvujúcich čertoch nechcú veriť, až veľmi zvykli veriť nejestvujúcim, smiešnym mocnostiam a trasú sa pred nimi, ako na pr. pred č. 13, pred piatkom a podobnými.

Pravda, veľká nerozumnosť je potrebná aj k tomu, aby niekto beztelových diablov zmýlil s krampusmi, akými deti strašia. A naopak: to, že čertov, ktorí nemajú tela, znázorňujú v zvieracej podobe, má hlboký pozorovací cieľ (s rožkami, s kopytom, s psím jazykom a zvieracou tvárou). To nám pripomína, že hriech tak anjela ako aj človeka sníži na zviera.

25. Čo je naša duša?

Duch, ktorý živí naše telo.

Svoju dušu nemôžeme vidieť, ale poznáme ju z jej pôsobenia a z výrokov Boha.

- a) Môžem si utvoriť aj také pojmy, ku ktorým sa moje telo nemôže priblížiť, ktoré prevyšujú moje smysly, na pr. Boh, nekonečno, čnosť, krása atď., ktoré sa môžu odviesť len na dušu.
- b) Svoju dušu môžeme poznať aj pomocou svojho svedomia. V tele sa s minúty na minútu meníme, ale vo svedomí cítime sa byť zodpovednými aj za skutky, spáchané pred desaťročiami. S rozsudkom nášho svedomia nemôže sa porovnať ani súd celého sveta. Oproti nemu niet apelácie. A naopak, na pr. po dobre vykonanej spovedi aké ľahké, sladké a oblažujúce je naše svedomie. Táto tajnostná veľká moc dokazuje to, že je v nás niečo, čo nie je hmota alebo stroj, ale mravná a rozumná náplň, ači duša.
- c) Sprievodcom živého tela je pud sebazachovania. Tomuto pudu protiví sa pôst a dobrovoľné mučeníctvo. Telo samé, ako také, nevedelo by sa postiť alebo obetovať sa. A keď jednako vieme sa postiť, ba aj svoj život obetovať, to je dôkazom toho, že je v nás niečo, čo je aj od tela a od pudu silnejšie, to je duša.

Zviera má zvieraciu dušu, ktorá živí telo; ale zvieracia duša nie je duch, čiže natoľko závisí od tela, že spolu s ním hynie.

Rozdiel medzi ľudskou dušou a dušou zvieratá lepšie pochopíme, keď človeka pripodobníme k riadnemu klavíru a zviera k hraciemu automatu. Hrací automat poháňaný je perovým zariadením, ktoré (na pr. pri ohni) zničí sa spolu s automatom. Tak zahynie aj duša zvieratá s jeho telom. A zasa spojitosť medzi naším telom a dušou je taká, ako medzi klavírom a umelcom. Keď klavír aj zhorí, umelec preto môže žiť ďalej. Tak aj naša duša žije ďalej, keď telo umrie.

26. Komu sa podobá naša duša?

Bohu.

27. V čom sa podoba naša duša Bohu?

V tom, že aj naša duša je duch, ači

- a) že má rozum a slobodnú vôľu,
- b) že je nesmrteľná.

28. Aký pomer je medzi našou dušou a našim telom?

Tvorí úzkospojený celok.

Človeka môžeme prirovnať k telegrafu alebo telefonu jedného mesta. Naša duša zodpovie v ústredni sediacemu úradníkovi, náš mozog ústredni, nervová sústava drôtovej sieti a naše smysly jednotlivým staniciam. Naše smysly podané zprávy postúpia ústredni (mozgu), ktoré tam naša duša prijme; a naša duša vydá zas svoje rozkazy vonkajším staniciam, smyslom, svalstvu atď.

Vôľa Božia a dôstojnosť našej duše vyžaduje, aby naša duša bola telu nielen živiacim, ale spolu aj spravujúcim duchom.

29. Aký pomer je medzi našou dušou a naším mozgom?

Mozog je prostriedkom našej duše.

Duša je tá, čo rozmýšľa a chce, ale pomocou mozgu. Aj umelec len na svojom nástroji vie hrať; no, zato nemôžeme povedať, že hrá nástroj, ale že hrá umelec. Práve tak aj v nás: nie mozog je tým, čo rozmýšľa a chce, ale duša.

Čím jemnejší je nástroj, tým krajšie hlasy vie na ňom umelec vyludzovať. Vývinový stupeň nášho mozgu (na pr. pri nemluvňati, starcovi) a jeho zdravotný stav tiež vplýva na náš duševný život.

Na zlom nástroji aj ten najväčší umelec len uši urážajúce zvuky vie vyvolať. Podobne, keď je náš mozog alebo nervstvo choré, aj náš duševný život javí sa obrátene. (Šialenstvo!) Šialenstvo nie je chorobou duše, ale mozgu, vlastne celého nervstva.

30. Či má zviera rozum?

Nemá, len pud má.

Medzi rozumom a pudom sú tieto rozdiely:

- a) Náš rozum môže účinkovať v nespočítateľne mnohých smeroch, kým pud je obmedzený. Človek na pr. môže vystavať rozličné domy, z rozličného materiálu, v rozličných slohoch; lastovička však jednoraké hniezdo vie robiť, včela len šesťuhlové buňky vie stavať.
- b) Celé ľudstvo stále napreduje vo vzdelaní a aj človek-jednotlivec môže stupňovať a zdokonaľovať svoje poznatky. Dnes cestujeme na aute, bojujeme lietadlami, dorozumievame sa rádiom. Naproti tomu pudová schopnosť v tom-ktorom druhu sveta zvierat sa nemení. Včela i dnes práve tak stavia svoje buňky, ako ich stavala pred stáročiami. Preto zviera nikdy nebude mať „dejiny“.
- c) Svoje duševné poznatky zadovažujeme si len pomalým, ťažkým učením (školy, náukobehy, skúšky). Pudové schopnosti však rodia sa spolu s každým tvorom. Zvieratá už s hotovou schopnosťou prichádzajú na svet. Chrobač, ktorá ani nepozná svojich rodičov, práve tak obdivuhodne a s jemnou cieľavedomosťou si počína, ako jej rodičia.
- d) Rozum rozmýšľa, často rokmi vopred plánuje a tak koná. Naproti tomu pud koná vždy pod dojmom chvíľky, slepo a mechanicky. Včela i vtedy kladie vytrvanlive med do buňky, keď z nej spodok odstránime. Hmyz, keď sa chce dostať na slobodu, toľko ráz naletí na oblok, až napokon zahynie. Sliepka práve tak bude kvokať na biliardovej guli, ako na vajci.
- e) Pud sleduje len zásadu cieľavedomosti, rozum však okrem toho berie do ohľadu aj zásady mravnosti, často práve pudu napriek. Zviera nevie byť v protive so svojím pudom, na pr. postiť sa, mučeníctvo postúpiť.

Obdivuhodné kúsky krotiteľov a cvičiteľov zvierat nie sú dôkazom rozumu zvierat, ale dôkazom rozumu človeka, ktorý aj pud zvierat práve tak vie zapriať do svojich služieb, ako sily prírody (elektrinu, hromosvod, v lete umelý ľad atď.).

31. Aké duševné a telesné výsady dal Boh našim prarodičom?

Posväcujúcu milosť a blažený život už tu na zemi.

32. Či naši prví rodičia ostali v tejto mimoriadnej blaženosti?

Nie, lebo zhrešili.

33. Čo bol ich hriech?

Takými chceli byť, ako je sám Boh. (I. Mojžiš., 3, 5 a 13.)

Boh, ako nekonečne dobrý duch, nikoho netrestá bez hriechu, nikoho neodmeňuje bez zásluh. Preto svojim prikázáním aj našim prarodičom chcel dať príležitosť na získanie zásluh. Tento príkaz pozostával v tom, aby z ovocia istého stromu nejedli. V tomto príkaze dôraz nie je na ovocí a na zdržiavaní sa od neho, ale v tom, že Boh vo svojej veľkej добрote veľmi ľahký príkaz dal našim prvým rodičom. Ľahší príkaz a lepšej príležitosti na získanie zásluh nemožno si ani predstaviť. Ale zlý duch vábil ich k neposlušnosti: „V ten deň, v ktorom budete z neho jesť, stanete sa takými, ako bohovia!“ Podľahnúc tomuto vábeniu, jedli z ovocia zakázaného stromu. „Had (diabol) ma naviedol a jedla som“, odpovedala Eva Pánovi. (I. Mojžiš., 3, 13.)

34. Čím potrestal Boh našich prvých rodičov pre ich hriech?

Stratili posväcujúcu milosť, myseľ sa im zatemnila, vôľa im zoslabla a museli umrieť.

35. Či naši prví rodičia len pre seba stratili mimoriadnu blaženosť?

Nie, ale pre celé pokolenie ľudské.

Hriešnym spôsobom hnali sa vysoko, preto hlboko klesli.

Keď sa strom poškodí v koreni, pocítia to všetky jeho výhonky. Syn účastný je otcovho rodu, majetku, slávy i poníženia. Aj my sa delíme na pr. s víťazstvom našich športovcov v cudzine ako aj s hanbou za ich porážku; tak aj ľudské pokolenie delí sa s hriechom Adamovým, ako s hriechom svojho praotca. (Tak, ako sme neskôr mohli byť účastní zasluh Krista, ako našej duševnej hlavy.)

36. Ako menujeme hriech, ktorý z prvých rodičov prešiel na každého človeka?

Prvým alebo dedičným hriechom.

Dedičným alebo zdedeným hriechom menujeme ho preto, lebo spolu so svojim pôvodom zdedili sme ho od Adama.

37. Na koho neprešiel dedičný hriech?

Na Preblahoslavenú Pannu Máriu.

Aj anjel Pánov ju týmito slovami pozdravil: milosti „plná“. Keby sa Preblahoslavená Panna bola zrodila v dedičnom hriechu, vtedy až veľmi by bola odkázaná na milosť a tak anjel nebol by mohol povedať, že milosti „plná“.

Tú výsadu Preblahoslavenej Panny Márie, že bola oslobodená od dedičného hriechu, menujeme Nepoškvrneným Počatím. Sviatok tohto slávime 8. decembra.

Preblahoslavenej Panne Márii patrí celkom mimoriadna a zvláštna úcta. Pravda, keďže i Panna Mária je tvorom, nesmieme sa jej klaňať.

38. Čo by bolo bývalo najt'ažším následkom dedičného hriechu, keby sa Boh nebol smiloval nad nami? Pre dedičný hriech nikdy by sme sa neboli dostali do neba.

Naši prví rodičia osobne spáchali prvý hriech. My sme ho osobne nespáchali a preto deti, ktoré umrely v dedičnom hriechu, neprídu síce do neba, ale ani bolestný trest ich nemôže stihnúť. Ich duša večne bude žiť bez zvláštnej odmeny alebo trestu (prirodzené d'alejžitie).

39. Ako sa smiloval Boh nad nami?

Boh sľúbil a poslal Spasiteľa, aby nás od hriechu a od jeho následkov oslobodil.

Človek sa stal obeťou diablovej zlomyseľnosti, preto milosrdný Boh prisľúbil ľuďom Spasiteľa.

II. ČASŤ. JEŽIŠ KRISTUS.

40. Kto je Ježiš Kristus?

Syn Boží, ktorý sa pre nás stal človekom.

41. Čo rozumieme pod tým, že Syn Boží stal sa človekom?

To, že vzal na seba ľudské telo a ľudskú dušu.

„A Slovo telom sa stalo.“

To, že Syn Boží, druhá osoba Sv. Trojice, stal sa človekom, menujeme vtelením Syna Božieho.

Syn Boží preto sa stal človekom, aby nás od hriechu a jeho následkov vykúpil. Od hriechu vykúpiť znamená toľko, ako od hriechu vyslobodiť. Toto vykúpenie od hriechu mohlo sa len tak uskutočniť, keď vtelený Syn Boží za hriechy ľudí svojmu Otcovi nebeskému dal zodpovedné zadosťučinenie, ači že ho usmieril.

Pripodobnením ľahšie pochopíme, čo spasenie znamená: Aby sme svoj pozemský život mohli udržať, mnoho vecí musíme zaplatiť (stravu, odev, byt, kurivo atď.). Za tú istú vec väčšiu cenu musíme zaplatiť, keď ju platíme z trestu. Tak na pr. cena kurčaťa je asi 15 Ks, ale keď ho ukradnem, musím zaplatiť 300, ba aj 500 Ks, ak sa chcem od väzenia oslobodiť, ači ak sa chcem odtiaľto vykúpiť.

Podobne aj za duševné dobrá musím platiť, najmä za večné duševné spasenie. Pravda, nie peniazmi, ale ctnostným životom, modlitbou, trepezlivým znášaním krížov atď.

Už aj táto suma je toľká, že nevládali by sme ju zaplatiť. Ale pre dedičný hriech, ako aj pre vlastný hriech zasluhujeme si trest, z ktorého sa nám ešte oveľa väčšou sumou treba vykúpiť. To je taká cena, že celé ľudstvo spolu nevedelo by ju zaplatiť alebo vykúpiť. To toľko znamená, že zo svojej ľudskej sily ani jeden z nás nemohol by prísť do večnej blaženosti a veľký hriešnik nikdy by sa nemohol vyhnúť večnému zatrateniu.

Ale druhá osoba Sv. Trojice z lásky k nám zaplatila za nás všetkých cenu večnej blaženosti a oslobodenia zo zatratenia svojím svätým životom, modlitbami, utrpením a smrťou na kríži.

Zaplatila za nás, vyslobodila nás zo záložne pekla, ači vykúpila nás, takže my máme pridať len drobné mince našich zásluh a polepšenia, aby sme mohli byť spasení. — „Lebo kúpení ste za veľkú cenu!“ (I. Kor. 6, 20.)

Vznešený výjav vtelenia stal sa takto: Anjel Pánov zvestoval Panne Márii, že Boh ju zvolil za Matku Vykupiteľa a vysvetlil jej, že stane sa to obdivuhodnou mocou Ducha sv., „lebo pred Bohom nič nie je nemožné“. Na to Panna Mária pokorne odpovedala: „Hľa, dievka Pánova, staň sa mi podľa slova tvojho!“

Pán Ježiš teda, ako človek, mal pozemskú matku, ale pozemského otca nie. Tohto nahradila všemohúcnosť Boha, „pred ktorým nič nie je nemožné“. Ocom Pána Ježiša je Boh-Otec.

Vtelenie Syna Božieho slávime vo sviatok Zvestovania Panny Márie (25. marca). O deväť mesiacov na to (25. decembra) slávime Narodenie Pána Ježiša.

42. Ako sa menuje vtelený Syn Boží?

Ježiš Kristus.

Ježiš je židovské slovo a znamená Vykupiteľ alebo Spasiteľ. Kristus je grécke slovo a znamená toľko, ako hebrejské Mesiáš, Pomazaný, a či od Boha poslaný prorok, kňaz a kráľ.

43. Či je Ježiš Kristus Boh, alebo človek?

Boh-človek.

Ježiš Kristus je skutočne Boh a skutočne človek. Boh od večnosti a človek od svojho vtelenia.

Ježiš sám hovoril o sebe, že je Boh. „Daná mi je všetka moc na nebi i na zemi... A hľa, ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta.“ (Mat. 28, 18–20.) „Ja a Otec sme jedno.“ (Ján 10, 30.)

Len Boh-človek nás mohol vykúpiť plným vykúpením. Vykupiteľ musel byť človekom, lebo keď človek urazil Boha, teda len človek mu mohol dať aj zadosťučinenie. Ale spolu musel byť aj Boh, lebo ako človek pre nekonečne veľké urazenie nemohol dať Bohu dôstojné a úspešné zadosťučinenie.

44. Čim dal Ježiš zadost'učinenie Bohu za naše hriechy?

Svojím utrpením a svojou smrťou. Preto je naším Vykupiteľom.

Ježiš aj jediným slovom nás mohol spasit' a jednako trpel a umrel za nás, aby

- a) preukázal oproti nám svoju nekonečnú lásku a nenávisť oproti hriechu;
- b) aby nám bol príkladom a potešiteľom v utrpení, prenasledovaní a v smrti; napokon,
- c) aby svojím životom a svojou smrťou spečatil tú veľkú duševnú zásadu, aby sme radšej trpeli a umreli, ako stratili svoje duševné spasenie. („Lebo čo osoží človekovi, keby celý svet získal, ale škodu utrpel by na svojej duši.“ [Mat. 16, 26.]

Ježiša ukrižovali na Kalvárii pri Jeruzaleme. Dňom jeho smrti je Veľký piatok.

45. Čo sa stalo s Ježišom po jeho smrti?

Na tretí deň slávne vstal z mŕtvych.

Ježišova duša po smrti odišla na druhý svet, k dušiam zbožných zosnulých s radostnou zvesťou o vykúpení (nebo totižto bolo ešte pred nimi pre hriech zavreté). Duše, ktoré tu boli, trpely, že sú od blaženosti oddelené, ale okrem toho iného zármutku necítily, ba nádej na nebo napĺňala ich veľkou radosťou. Toto polozenie svätých Starého zákona slovensky menujeme predpeklím.

Pod slovami „vstúpil do pekiel“ vo Verím rozumieme predpeklie. Ježiš v nedeľu vstal z mŕtvych. Jeho zmŕtvychvstanie slávime na Veľkú noc.

46. Či sa predpovede prorokov splnily na Pánu Ježišovi?

Áno, a len na ňom sa splnily.

Proroci predpovedali:

- a) Čas Ježišovho narodenia, že Vykupiteľ v Betleheme (Mich. 5, 2) z Panny (Iz. 7, 14), z pokolenia Judovho, z rodu Dávidovho (1. Mojžiš., 48, 8 a Iz. 11, 7) sa narodí, že kráľovia Východu prídu k nemu s darmi (Žalm 71, 10), že za čas bude sa zdržiavať v Egypte (Oz. 11, 1).
- b) Predpovedali niektoré jeho zázraky (Iz. 35, 4–6; spoj. Mat. 11, 4), podrobnosti jeho utrpenia, na pr., že do Jeruzalema vtiahne ako chudobný, na osli (Zach. 9, 9), že za 30 strieborných ho predajú (Zach. 11, 12), že ho budú biť, že do tvári mu budú pľuť (Iz. 50, 6), že ho pre naše zlosti zrania, pre naše hriechy strýznia (Iz. 53, 5), octom a žlčou budú núkať (Žalm 68, 22), že jeho ruky a nohy klincami prebodnú (Žalm 21, 19), že umrie atď.
- c) Predpovedali jeho zmŕtvychvstanie (Žalm 15, 10), jeho nanebovstúpenie (Žalm 67, 19), že sedieť bude na pravici Boha (Žalm 109, 1), poslanie Ducha sv. (Joel 2, 28).
- d) Vopred oznámili, že bude „kameňom úrazu a skalou pohoršenia pre Židov, mečom a záhubou obyvateľom Jeruzalema“ (Iz. 8, 14), že kráľovia zbrojiť budú proti nemu (Žalm 109, 5) a že jeho kráľovstvo rozprestierať sa bude nad všetkými národmi (Žalm 71, 11).

Tieto predpovedi sa na Kristovi splnily. Preto sa aj sám Pán Ježiš odvoláva na proroctvá Starého zákona: „Skúmajte Písma, ony sú to, čo vydávajú svedectvo o mne“ (Ján 5, 39).

Židia aj čakali Vykupiteľa v čase Kristovom, ale oni očakávali Mesiáša, ktorý ich obdarí pozemskými dobrami a preto pravého Vykupiteľa neuznali.

47. V čom sa javí životná svätosť Ježišova?

Prostý bol každého hriechu a bol vzorom cnosti.

Nielen apoštolovia sa oduševňovali za svojho Majstra, že svoju krv vylievali za neho, ale aj jeho nepriatelia svedčia o jeho obdivuhodnej životnej svätosti.

Tri roky ho pozorovali a sledovali svojimi očami, ale nemohli na ňom nájsť, čo by mu boli mohli vytýkať. Na Kristovu otázku: „Kto ma môže obviniť hriechom“, onemeli. Sám Judáš, ktorý ho zradil, zvolal: „Zhrešil som, vydal som krv spravodlivú“ (Mat. 27, 4); jeho najvyšší sudca, pohanský Pilát, keď ho odsúdil na smrť, priznáva: „Nijakej viny na ňom nenachádzam“ (Ján 19, 4), a na znak jeho nevinnosti umýva si ruky. A lotor na pravej strane takto zavrátil posmievajúceho sa lotra z ľavej strany: „My síce spravodlive (trpíme), lebo primerane skutkom dostávame; tento však nič zlého neučinil“ (Luk. 23, 41).

Niet cnosti, ktorá by sa v Kristovi neskvela v najväčšej miere.

Život najväčších svätcov je len napodobením nekonečnej Kristovej svätosti a pritom v jeho živote niet nič prehnaneho, nič krehkého alebo zatienujúceho, nič jednostranného alebo vyzývavého. „Život Pánov je najväčším mravným zázrakom sveta.“ Pred touto zázračnou veľkosťou veriaci či neveriaci, kresťan alebo pohan rovnako sa musí pokloniť.

U Ježiša nielen jeho svätosť zatienuje svätosť všetkých svätých, ale aj životná múdrosť jeho učenia prevyšuje múdrosť všetkých veľkých ľudí.

Ježiš je stredom svetových dejín. Od jeho narodenia počítajú roky (začína sa letopočet). Veľkosť jeho náuk uznávajú nielen tí, ktorí ho nasledujú, ale aj jeho nepriatelia ju s obdivom uznávajú.

Ježišovo učenie každé storočie, každý národ, učenci aj neučení, panovníci aj žobráci mohli nasledovať a tým stali sa dokonalejšími a šťastnejšími.

48. Aké zázraky činil Ježiš?

- a) Uzdravoval chorých;
- b) vzkriesil mŕtvych;
- c) s prírodou urobil zázrak;
- d) diablov vyhánal z ľudí.

(Ježiš týmito svojimi štvorakými zázrakmi dokázal, že je pánom života a smrti, ako aj pánom prírody a duchovného sveta.)

Zázrak je taký mimoriadny skutok, aký len Boh môže vykonať.

Aj zdravý rozum hovorí: ak je Boh, môže aj zázrak robiť, inak nebol by Stvoriteľom a Všemohúcim.

Ježiš chorých neuzdravoval pomalým liečením, ale zrazu; nie liekmi, ale púhym svojím slovom alebo dotknutím ich vyliečil. Kristus svoje zázraky nekonal v tme alebo v tajnosti, ale vo dne, v prítomnosti húfov ľudí, navidom očí svojich najúhlavnejších nepriateľov, takže tieto zázraky ani tí nemohli poprieť, preto vo svojej zaslepenosti pripisovali ich diablovi. Najnápadnejšie bolo vzkriesenie Lazarovo, keďže jeho telo začalo sa už rozkladať.

49. Ktorý zázrak bol najskvelejším zázrakom Krista Pána?

Jeho slávne zmŕtvychvstanie.

Židia rozpamätali sa na Kristove proroctvá, že vstane z mŕtvych. Preto Pánov hrob zapečatili a dali strážiť vojakom. A Ježiš na tretí deň z uzavretého hrobu jednako vstal z mŕtvych. „I shromaždili sa so staršími a po porade dali mnoho peňazí vojakom a riekli: Povedzte, že jeho učeníci prišli v noci a ukradli ho, keď sme my spali.“ (Mat. 28, 12–13.) Áno, ale ak strážcovia spali, ako mohli vidieť, že Ježiša odniesli učeníci, a ak nespali, ako mohli dovoliť odnieť telo Ježišovo? A aj ináčej, strážcov, ktorí zaspia, zvykli trestať, týchto však ešte peniazmi odmenili, teda Židia sami neverili tomuto prekrúcaniu.

Zbabelí, rozutekaní apoštolovia, kdeže by sa boli opovážili priblížiť sa k hrobu! A potom, Židia ich mohli prinútiť, aby telo vydali. To by bola ich najsilnejšia zbraň proti Kristovmu božstvu.

Zmŕtvychvstalý Kristus viac rás sa objavil na rozličných miestach, dlhší čas a mnohým, pri jednej príležitosti vyše 500 ľuďom.

Zmŕtvychvstanie Pánovo najmenej chceli uveriť jeho vlastní apoštolovia. Zvest' a zmŕtvychvstanie považovali za jednoduchú ženskú pletku, ba zprvoti pochybovali aj v samotnom Ježišovi, ktorý sa im zjavil. A Tomáš ani vlastným spolubratom-apoštolom neveril, že videli zmŕtvychvstalého Pána, kým osobné zjavenie sa Kristovo nezlomilo jeho tvrdošijné popieranie. Ale práve „nevera apoštolov je našou silou vo viere“.

50. Či sa Ježišove proroctvá splnily?

Áno.

Ježiš prepovedal Judášovu zradu, zapretie Petrovo, spôsob a okolnosti svojej smrti, svoje zmŕtvychvstanie, príchod Ducha sv., trvanie a rozšírenie Cirkvi sv. Všetky tieto ako aj iné jeho predpovedi sa splnily.

51. Čo urobil Ježiš na štyridsiaty deň po svojom zmŕtvychvstaní?

Stúpil na nebesá.

Kristovo stúpenie na nebesá slávime vo sviatok Nanebovstúpenia Krista Pána.

52. Kedy soslal Ježiš Ducha sv.?

Desiaty deň po svojom stúpení na nebesá.

Soslanie Ducha sv. slávime na Turíce. (Na päťdesiaty deň po Veľkej noci.)

Ježiš preto soslal Ducha sv., aby nás posvätil a aby bdel nad Cirkvou sv.

III. ČASŤ. CIRKEV SVÄTÁ.

53. Komu sveril Kristus Pán svoje učenie a sprostredkovanie svojich milostí?

Cirkvi svätej.

Ježiš učil len tri roky, avšak posielal svojich apoštolov: „Id'te do celého sveta, učte všetky národy. Ja som s vami do skončenia sveta.“ (Mat. 28, 19–20 a Marek 16, 15.) Ale apoštolovia umreli. Preto Kristus Pán ustanovil do konca sveta trvajúcu organizáciu, Cirkev svätú.

54. Čo je Cirkev svätá?

Spoločnosť pravých prívržencov Kristových.

Otec, matka, detky tvoria rodinu, veľa domov obec, veľa žiakov triedu. A pravých prívržencov Kristových, ači všetkých katolíkov spolu menujeme Cirkvou svätou.

55. Komu sveril Ježiš vedenie Cirkvi sv.?

Sv. Petrovi.

Každá spoločnosť musí mať vodcu. Tak aj Cirkev. Pán sa aj postaral o to. Najprv len prisľúbil: „Ty si Peter, a na túto skalú vystavím svoju cirkev. A tebe dám kľúče od kráľovstva nebeského. A čokoľvek sviažeš na zemi, bude sviazané i na nebesách; a čokoľvek rozviažeš na zemi, bude rozviazané i na nebesách.“ (Mat. 16, 18–19.) Potom aj dal vodcu svojej Cirkvi slovami, ktoré povedal Petrovi: „Pas baránky moje, pas ovce moje!“ (Ján 21, 15–16.)

56. Kto je hlavou Cirkvi sv. od smrti sv. Petra?

Pápež.

Pravda, večnou a neviditeľnou hlavou ako aj hlavným pastierom Cirkvi sv. je sám Ježiš Kristus. Pápež je len viditeľnou hlavou Cirkvi sv., tuzemským námestníkom Kristovým. Sv. Peter bol rímskym biskupom. Preto aj pápeži všetkých čias sú spolu aj rímskymi biskupmi.

Rímskeho pápeža volia kardináli.

Terajší pápež je Pius XII., ktorý sídli v Ríme, vo Vatikáne („Vatikánske mesto“).

Blahodarnosť, vyplývajúca z dejinného pôsobenia pápežov, je nesmierna.¹⁾

57. Okrem hlavy Cirkvi ešte koho ustanovil Kristus Pán za predstavených Cirkvi?

Apoštolov, ači nástupcov týchto, biskupov.

Kým pápež spravuje celú Cirkev sv., zatiaľ biskupi pod pápežovou mocou spravujú jednotlivé územia Cirkvi. Tieto územia menujeme diecézami.

Každá diecéza delí sa zasa na farnosti, na čele ktorých stoja farári, ktorým zasa vypomáhajú prípadne kapláni a katechéti.

58. Po čom môžeme poznať, že len Cirkev sv. je jedinou pravou cirkvou Kristovou?

Po tom, že Cirkev sv. je:

- a) jednotná;
- b) svätá;
- c) katolícka;
- d) apoštolská.

59. V čom je Cirkev sv. jednotná?

a) v hlave;

b) vo viere;

c) v prostriedkoch milosti.

a) Niet na svete takej svetskej spoločnosti, spolku, ustanovizne, klubu alebo združenia, ktoré by nemali hlavy (predsedu, správcu, riaditeľa). Na poli vierovyznaní však katolícka Cirkev je samojediná, ktorá na celom svete má len jednu hlavu. Ostatné cirkvi v tomto ohľade sú bezhlavé. Nemajú spoločnej hlavy, najvyššieho smerodajcu, vodcu, otca, hlavného pastiera. Ale keby si niekedy aj zvolily, alebo mohli zvoliť takéhoto, tento nemal by authority, lebo svoj úrad a svoju moc nedostal od toho, ktorý povedal Petrovi: „Ty si Peter, a na túto skalú vystavím svoju cirkev.“

b) Katolícka Cirkev je jedinou náboženskou spoločnosťou, ktorá na hociktorom mieste všetkých päť častok sveta učí to isté bez najmenej zmeny alebo odchýlky. Viera grékokatolíkov je tá istá, čo naša, aj ich hlavou je pápež, len obrady sa tu konajú v gréckej (ači vlastnej) reči. To je najsilnejším poznávacím znakom jednotnosti a pravdy. „Tak sme všetci jedno telo v Kristu.“ (Rim. 12, 5.). Ak sú dvakrát dva od začiatku sveta a v každej časti sveta štyri, tak aj viera katolíckej Cirkvi blízko dvetisíc rokov vo všetkých piatich častiach sveta a dnes medzi 360 miliónmi katolíkov je na vlas tá istá.

Naproti tomu je na pr. evanjelická viera, ktorá je len 400 ročná, už sa aj delí na 400 častí. Ohľadom svojich snáh po jednotnosti protestanti takto sa ponosujú: „... nerozumieme jeden druhého, každý iné rozumie pod povedanými slovami. Na čas a v istých bodoch sa azda približujeme jeden k druhému, ale potom tým väčšmi sa vzdialujeme od seba. Nemôžeme sa stretnúť, keď každý z nás v inú stranu hľadí.“²⁾

Ale ani v jednotlivých ich náboženských skupinách niet jednotnosti. U protestantov „je taká obec, kde 500 duší delí sa na 4—5 náboženských odštepov, ba ten istý odštep na 4—5 rozličných odtieňov. Úradná cirkev (v Holandsku) takú veľkú osobnú slobodu dáva duchovným, že sú medzi nimi komunisti, budhisti, theozofiti atď. Ba našiel sa aj jeden anarchista. Slovom bezhlavosť je úplná.“³⁾

„Sme kalvíni a tak sa zdá, ako by sme boli jednotní. Ale jednotnosť je len zdanlivá. Život a svetonáhľad našich učiteľov a duchovných je všetko, len jednotnosť nie. Neraz aj na poli tých najelementárnejších vecí také ostré protivy zívajú v jednej a tej istej cirkvi medzi žijúcimi a pracujúcimi profesormi, že priamo nepochopiteľným sa zdá byť, že túto sa ešte za kalvínov vyhlasujú.“⁴⁾

A naopak, Harnack, najväčší protestantský náboženský učiteľ, takto píše: „Rímska Cirkev je najrozsiahlejšou, najmohutnejšou, najkomplikovanejšou a jednako najjednoduchšou stavbou, akú dejiny, nakoľko ich poznáme, len uskutočnily.“⁵⁾

60. Prečo je Cirkev katolícka svätá?

- a) Lebo jej zakladateľ je svätý;
- b) sväté je jej učenie;
- c) vychovala takých svätcov, ktorých svätosť sám Boh zázrakmi potvrdil.

Zakladateľom katolíckeho náboženstva je sám Ježiš Kristus, Boh-človek, ostatné cirkvi všetky sú dielami ľudí. Krehkí ľudia vykrúcali Kristovo učenie; chceli na ňom nájsť, čo treba naprávať, opravovať, plátať, skracovať alebo odstrániť.

Ináčej Kristus Pán vopred predpovedal rozličné náboženské spoločnosti: „Lebo povstanú falošní kristovia a falošní proroci... Hľa, predpovedal som vám.“ (Mat. 24, 24–25.)

Každý jednotlivý člen Cirkvi sv. nie je svätý — veď Kristus Pán vopred povedal, že na roli Cirkvi medzi pšenicom bude sa rodiť aj kúkoľ. Ale tí, čo jeho učenie verne nasledujú a prostriedky milosti používajú, stanú sa svätými. Katolícka Cirkev z barbara vykresala človeka, z človeka kresťana a z kresťana vychovala svätca. Všetky dnes žijúce kresťanské národy obrátila Cirkev sv. Iné kresťanské náboženstvá ešte ani jeden ľud alebo národ nevedely obrátiť, svojich veriacich len od katolíckej Cirkvi vedely odvrátiť.

Medzi svätými Cirkvi nachádzame všetky stavy a životné povolania. Mravná a charakterová veľkosť svätých je taká oslňujúca, vynucujúca také bezpodmienečné uznanie, obdiv a úctu, že pred ňou nemôžu zažmúriť oči ani prívrženci iných náboženstiev, ktoré úctu svätých zavrhnú. Sám Harnack, tento najväčší protestantský teolog, priznal, že „katolícke náboženstvo v každom čase zrodilo svätcov, nakoľko možno človeka nazvať svätým, a aj teraz vychováva takýchto.“

A roku 1927 v Budapešti na protestantskom presbyterskom svetovom kongrese predsedajúci povedal toto: „Kresťanské protestantstvo nikdy nesmie zabudnúť, že Boh aj v lone rím. kat. Cirkvi v každom čase a aj dnes má svojich vyvolených.“⁶⁾ Ináčej to isté hlásal už aj Kalvin.⁷⁾

A naopak, evanjelici ani svojmu najväčšiemu človekovi, Lutherovi, neodvážia sa dať prímeno „svätý“. Sami hovoria: „My evanjelici nedržíme Luthera za svätého.“⁸⁾ Aj sám „Luther hlásal, že človek nemôže byť svätý“.⁹⁾ A Písmo sv. hovorí, že: „Buďte svätí, preto, že ja som svätý.“ (I. Pet., 1, 16.)

Zázraky svätých katolíckeho náboženstva sú dejepisné skutočnosti, ktoré najjasnejšie dokazujú ojedinelú známku jeho svätosti.

61. Čo znamená, že Cirkev sv. je katolícka ači všeobecná?

To znamená, že Kristus Pán Cirkev sv. ustanovil pre každého.

Kristus Pán aj Cirkev sv., teda aj katolícke náboženstvo, bez výnimky pre každého ustanovil: „... Idúc do celého sveta, učte všetky národy. A hľa, ja som s vami po všetky dni, až do skončenia sveta!“ (Mat. 28, 19–20 a Marek 16, 15.) Kristus teda svoju Cirkev a jej učenie pre každého človeka všetkých čias, mladých i starých, mužov i ženy, učeních i neučeních, bohatých i chudobných, kráľov i továrenských robotníkov, matky i rehoľnice, pre bielych, čiernych i žltých rovnako ustanovil. A to záväzne ustanovil, lebo katolícke náboženstvo je jedinou istou cestou spasenia. Kristus Pán nás uisťuje o tom: „Ja som s vami (s Cirkvou sv.) až do skončenia sveta!“

Katolícka Cirkev je jedinou náboženskou spoločnosťou, ktorá bezprostredne a od začiatku pochádza od Krista a ktorá nevyšla z inej kresťanskej spoločnosti. Ostatné kresťanské náboženstvá všetky len po storočiach (na pr. protestantizmus o 1500 rokov) odštíepily sa od katolíckej viery, ači oddelily sa, odtrhly.

Kristus Pán Cirkvou sv., teda katolíckym náboženstvom zbytočným zrobil každú inú náboženskú spoločnosť, lebo kto chce byť spasený a kto tu na zemi ctostne chce žiť, v katolíckom náboženstve nájde k tomu všetky potrebné pravdy a prostriedky.

Cirkev je dnes aj priestorom katolícka, všeobecná, lebo rozšírená je po celom svete a aj dnes sa stále rozširuje. Podľa londýnskej štatistiky z roku 1939 počet obyvateľstva našej zeme je 2228 miliónov ľudí. Z týchto 730 miliónov je kresťanov. Z týchto vyše polovica — 393 milióny — sú katolíci, kým ostatní kresťania delia sa na 400 skupín. (Naše Slovensko má 2 a pol milióna obyvateľov. Z toho 1,956.298 sú rím. katolíci, 387.678 evanjelici a. v., 183.736 gr. katolíci, 85.045 židia, 13.620 kalvíni, 13.556 bez vyznania, 16.568 iných.¹⁰)

Nateraz 80.000 katolíckych misionárov a misionárook pracuje na obrátení pohanov.

62. Čo znamená, že katolícka Cirkev je apoštolská?

To znamená, že pápeži sú zákonnými nástupcami sv. Petra a naši biskupi zákonnými nástupcami apoštolov.

Nepretržitá reťaz pápežov je obdivuhodnou osou dejín Cirkvi. Terajší pápež, Pius XII., je 262 pápežom.

Naši biskupi svoju moc môžu odviesť až k apoštolom. Duševná moc a duševné poslanie totižto musí pochádzať od Krista. A toto podľa jeho nariadenia prechádza vysvätením, čo je len v katolíckej Cirkvi. Takto katolícky biskup a kňaz prostredníctvom od apoštolov, vlastne od Krista, dostáva svoje poslanie, poverenie a nie od ľudu.

63. Čo znamená, že katolícka Cirkev je jedine spasiteľná Cirkev?

To znamená, že tí, čo spoznajú pravosť našej Cirkvi a jednako nestanú sa katolíkmi, nemôžu byť spasení.

Kristus pán totižto jedine Cirkev sv. ustanovil na to, aby k spaseniu viedla ľudí. Inoverci (evanjelici, židia, pohani atď.) len vtedy môžu byť spasení, keď svoju vieru dobromyseľne považujú za pravú a keď v nej bohabojne žijú.

To, že sa katolícka Cirkev vyhlasuje za jedine spasiteľnú, to aj inoverci držia za správne a samozrejmé.¹¹⁾ Toto učenie Cirkvi teda nech iné vierovyznania nezazlievajú a nech to nepovažujú za urážlivé.

64. Či učiteľský úrad Cirkvi môže sa mýliť v učení viery a mravov?

Nemôže sa mýliť.

Ježiš týmito slovami prisľúbil Cirkvi sv. neomylnosť vo veciach viery a mravov: „A ja budem prosiť Otca a dá vám iného Tešiteľa, aby s vami ostal na veky; Ducha pravdy — ten vás naučí všetko“ (Ján 14, 16–17) a „A hľa, ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta“. (Mat. 28, 20.)

Kristus Pán musel sa postarať o to, aby vedenie Cirkvi neodklonilo sa od pravdy, ači aby vo veciach viery a mravov bola ochránená, neomylná. Ježiš len na takúto Cirkev mohol vzťahovať svoje slová: „Učte všetky národy, učiac ich dodržiavať všetko, čo som vám nariadil. Kto uverí a dá sa pokrstiť, ten bude spasený, kto však neuverí, bude zatratený.“

65. Či je aj pápež neomylný?

Áno, keď

- a) vyslovuje sa vo veciach viery a mravov,
- b) keď sa vyjadruje pre celú Cirkev.

Okolo pápeža sorskupený biskupský sbor (ktorý má rozhodovať vo veciach viery alebo mravov), menujeme všeobecným cirkevným snemom. Dosiaľ bolo dvadsať takýchto všeobecných cirkevných snemov.

Už sám zdravý rozum sári, aby pápež vo veciach viery aj sám bol neomylný, lebo

- a) boly časy a znovu môžu prísť, keď pápež biskupský sbor nemôže svolat' na cirkevný snem, alebo keď sa s nimi nehatene nemôže stýkať. Pán musel sa postarať aj v takomto prípade o neomylné vyhlasovanie pravdy. Aj sa postaral!
- b) Keby sa pápež mýlil, celé Kristovo stádo upadlo by do omylu, lebo povinnosťou celého stáda je poslúchať svojho najvyššieho pastiera, veď Kristus Pán vedenie celého svojho stáda sveril sv. Petrovi a jeho nástupcom týmito slovami: „Pas baránky moje, pas ovce moje.“ (Ján 21, 15–16.) Pápeži za blízko 2000 rokov nikdy nevyniesli také nariadenie, ktoré by bolo v protive s vôľou Božou, hoci väčšina týchto nariadení ani nie je neomylného rázu.

Väčšina zakladateľov náboženstiev, i keď nepoužívali slova „neomylnosť“, jednako bezpodmienečnú neomylnosť si pripisovali, ba aj žiadali pre seba od iných. Tak na pr. Luther zavrhol jednu knihu Písma sv. a pri istej príležitosti takto sa vyslovil: „Nad mojím učením nikto nemôže vyniesť úsudok, ani anjeli nie. Natoľko som si istý, že nad vami a nad každým anjelom môžem byť sudcom.“¹²⁾

66. V čom pozostáva obcovanie svätých?

V tom, že žijúci i zosnulí veriaci Cirkvi sv. ako členovia jednej rodiny patria pospolu a môžu si vzájomne pomáhať.

Cirkev denne slávi pamiatku jedného alebo aj niekoľkých svätých. Na spoločnú pamiatku všetkých svätých Cirkev ustanovila zvláštny sviatok, sviatok Všetechsvätých, ktorý slávime 1. novembra.

67. Či môžeme pomáhať jeden druhému na duši a v očistci trpiacim dušiam?

Môžeme, a to hlavne obetou omše sv., modlitbou a dobrými skutkami.

Naša rozpomienka na duše v očistci uľavuje a skrakuje ich trápenie.

Pre duše, trpiace v očistci, Cirkev ustanovila zvláštny deň, „Dušičiek“, 2. novembra. V tento deň od svetovej vojny každý kňaz môže slúžiť tri sv. omše.

IV. ČASŤ. POSMRTNÝ ŽIVOT.

68. V čom pozostáva naša smrť?

Naša duša oddelí sa od tela.

69. Akú veľkú povinnosť máme oproti smrti?

Tú, aby našu dušu nenašla nepripravenú.

„Smrť je najväčším krokom duše, len nech je tento krok dobrý.“ (Prohászka.)

Sám Kristus Pán nás napomína: „Bedlite teda, lebo neviete dňa ani hodiny!“ (Mat. 25, 13.) A Cirkev sv. každý rok na začiatku Veľkého pôstu, v Popolečnú stredú, upomína nás na spasiteľnú myšlienku, na smrť. Posype nám hlavu popolom, znakom pokánia a pominuteľnosti, pričom hovorí tieto slová: „Pamätaj, človeče, že prach si a v prach sa obrátiš!“ „Človek ako motýľ lieta, behá, hrá sa, zrazu ho srazia, dva razy sa trhne a koniec. Vo všetkom hľad' na koniec!“ (Prohászka.)

Keďže nevieme, že kde a kedy nás zastihne chvíľka našej smrti, buďme vždy pripravení, aby nás naša posledná hodina našla v stave posväcujúcej milosti. V nebezpečenstve smrti (na pr. pred operáciou, pred bitkou) zabezpečme si spásu svojej duše dobrou spoveďou, a ak sme ťažko chorí, tak prijatím sviatostí chorých (spoveď, prijímanie, sväté pomazanie). „Čím skôr, tým lepšie, čím neskoršie, tým horšie!“

Chorý len veľmi zriedka cíti vážnosť svojej choroby; preto svätou a vážnou povinnosťou jeho príbuzných je, aby chorého alebo sami, alebo cestou duchovného upozornili, aby si usporiadal svoje duševné veci.

„Beda, ak vo smrti chvíli Tvoja duša v hriechu kvíli!“

(Nápis na jednom umieráčku.)

„Od náhlej a nepredvídanej smrti vyslobod' nás, Pane!“

(Z litánií o všetkých svätých.)

70. Či naša duša žije po smrti ďalej?

Áno, na druhom svete.

Druhý svet je: nebo, očistec, peklo. Naša duša je taká, ako slnko v noci: našim pozemským očiam zdá sa, že zašlo. A vlastne nezašlo, nezmizlo, ale ďalej svieti inému svetu. Vo chvíli našej smrti aj naša duša zajde, zmizne, ale len pre zem, inak žije ďalej na druhom svete.

71. Čo urobí Boh s naším telom na konci sveta?

Vzkriesi ho, ači znovu a naveky ho spojí s našou dušou.

„Naši mŕtvi sú opravdivými žijúcimi.“ (Prohászka.)

Boh z jedného do zeme zasiatého zrnka vie mnoho iných zrníek vzkriesiť; cez zimu zmeravelý stromček znovu vie k životu prebudiť; húsenicu, zahrabanú v jej kukle, v podobe dúhovitého motýľa, vyvolá znovu k životu. U neho „nič nie je nemožné“, teda aj odumrelé, stelé ľudské telo tiež vzkriesi k novému životu. Aj sám Pán Ježiš vstal z mŕtvych a povedal: „Ja som vzkriesenie a život; kto verí vo mňa, bude žiť, hoci by aj umrel!“ (Ján 11, 25.)

Naše vzkriesené telo zduchovnie, ači s'á duch stane sa nesmrteľným, nebude odkázané na jedlo a nápoj, nebude starnúť atď.; také bolo aj vzkriesené telo Kristovo: vyšiel zo zapečateného, zavretého hrobu a apoštolom zjavil sa cez zatvorené dvere.

72. Čo robí Boh s našou dušou po nasej smrti?

Bude ju súdiť.

Boh síce zavše už aj v pozemskom živote vysluhuje spravodlivosť, ale to je len akoby závdavok. Pravé, konečné vysluhovanie spravodlivosti nasleduje až v našom posmrtnom živote.

Pozemské vysluhovanie spravodlivosti v mnohých prípadoch je bezúčinné, nemohúce, možno ho obísť a možno ho pomýliť. Často slobodne si chodiaci zločinci smejú sa v blahobyte a utlačení statoční ľudia bedákajú. V tomto živote zvíťazil nemravný pijan Herodes nad sv. Jánom Krstiteľom, Kajfáš nad Ježišom, Nero nad sv. Petrom. Tieto ohromujúce nespravodlivosti hlasne volajú po spravodlivosti Božej, po konečnom víťazstve dobra a po uskutočnení toho spoločného učenia všetkých cirkví, že posledné slovo bude patriť vo svete spravodlivým, slovom, že nedokonalosť je len prechodná a dokonalosť večná.

73. Koľkoraký je súd Boží?

Dvojaký: zvláštny súd a posledný súd.

Zvláštny súd nasleduje hneď po smrti, posledný súd však na konci sveta. O našom osude teda rozhodne sa už pri zvláštnom súde, preto zvláštny súd je pre nás dôležitejší, ako súd posledný. Posledný verejný súd (súd sveta) môže slúžiť len na zväčšenie našej odmeny alebo na stupňovanie nášho trestu.

Cieľom posledného súdu je sláva Božia, konečné víťazstvo Božej vôle a spravodlivosti, aby na kríž pribitý Kristus dostal plné zadosťučinenie so strany Boha aj sveta.

74. Kde príde naša duša po zvláštnom súde?

Alebo do neba, alebo do očistca, alebo do pekla.

75. Čo je nebo?

Stav večnej blaženosti.

Nebo je síce zvláštne miesto, ale ešte skôr stav, ako miesto, „oblažujúce videnie Boha“.

To, že v čom pozostáva dokonalá a večná blaženosť, nepoznáme: „Ani oko nevidalo, ani ucho nepočulo, ani do srdca ľudského nevstúpilo, čo Boh pripravil tým, ktorí ho milujú.“ (1. Kor. 2, 9.)

Ale môžeme si predstaviť, aká veľká môže byť odmena, ktorú nie človek, ani anjel, ale nekonečne mocný Boh dá, nie na kratší-dlhší čas, ale na večné veky.

76. Kto sa dostane do neba?

Tí, čo nemajú nijakého hriechu a ani trest nezasluhujú.

Podľa tohto do neba dostanú sa na pr. malé neviniatka, ktoré umrely po krste, a z dospelých tí, ktorí i keď spáchali hriech, ale tento úprimnou spoved'ou, vlastne dokonalou ľútosťou so svojej duše smyli a za odpustené hriechy urobili zadosť.

Odmena v nebi nie je rovnaká; je tým väčšia, čím viacej dobrého vykonal niekto.

77. Čo je očistec?

Dočasný trest na druhom svete.

Božský Vykupiteľ hovorí aj o takom treste na druhom svete, z ktorého sa len po zaplatení podlžnosti vyslobodíme. (Mat. 5, 25–26.) Toto miesto nemôže byť peklo, lebo odtiaľto niet viacej vyslobodenia. Ale nemôže to byť ani nebo, lebo toto nie je miestom trestu. Teda trestné miesto, ktoré Ježiš spomína, môže byť len odlišné od neba a pekla, to môže byť len tretí stav, ači očistec (latinsky purgatorium).

Tie kresťanské vierovyznania, ktoré v zásade popierajú jestvovanie očistca, v praktickom živote ho uznávajú, lebo aj oni sa modlia za svojich mŕtvych. Veď svätí v nebi už nie sú odkázaní na naše modlitby a nešťastníkom v pekle už aj tak nemôžeme pomôcť.

78. Kto sa dostane do očistca?

Kto umrie vo všednom hriechu alebo kto ešte dočasný trest zasluhuje.

79. Čo je peklo?

Večné nešťastie na druhom svete.

„Peklo je večná bezcieľnosť, večné sklamanie, večné obviňovanie seba, večná strata lásky.“ (Prohászka.) Peklo je osirelosť rodičmi vyhodeneho dieťaťa, trepotanie kvíliaceho mláďatka po svojom hniezde, žiaľ opustenej nevesty naveky.

Ináčej nekonečne láskavý a dobrotivý Ježiš 25 krát hovorí o pekle, a veru on nikdy nepovedal nič zbytočného. Teda ide tu o vážnu vec!

Peklo je síce zvláštne miesto, ale ešte skôr stav duše, v ktorom táto večne trpí. O tomto stave len dve veci vieme iste:

- a) že v pekle duša a (po zmŕtvychvstaní) aj telo trpí;
- b) že toto trápenie trvá večne. Všetko ostatné je tajomstvom pred nami.

Peklo je tajomstvom viery, lebo Spasiteľ nezmienil sa o ňom obširnejšie a nadprirodzené aj tak by sme nevedeli pochopiť svojimi smyslami. Preto Pán len podobenstvá povedal o ňom. Takéto je podobenstvo o ohni. Nie je tu reč o prirodzenom, pozemskom ohni. Aký môže byť pekelný oheň, to ostáva pred nami tajomstvom. — Také je ešte podobenstvo o tme a o červe, ktorými Pán chcel označiť, čo znamená strata najväčšieho duševného dobra, hryzenie svedomia, „večná bezcieľnosť“ duše.

Nepozastavujme sa nad tým, že peklo trvá večne. Kristus Pán 13krát hovoril práve o tejto vlastnosti pekla. Keby peklo netrvalo večne, tak hriešnik napokon jednako by sa stretol so svätými, baránok s vlkom, Judáš s Ježišom, Herodes so sv. Jánom, Nero so sv. Pavlom a predošli právom by mohli povedať, že v ich svätokrádežnom boji proti Bohu posledné víťazstvo a posledné slovo je jednako ich.

Mnohých ľudí ani „večné“ peklo neodvráti od hriechu, aký oveľa menší účinok by teda malo dočasné peklo!

„Večné peklo je najlepším misionárom.“ Keď otec svojmu synovi pohrozí palicou, tento si iste neželá, aby sa palica dostala do roboty. Tak robí aj Boh s večným trestom. Preto povedal pápež Pius XI.: „Peklo je najlepším advokátom neba.“

Trest zatratených nie je rovnaký; je primeraný veľkosti ich hriechov.

80. Kto sa dostane do pekla?

Tí, čo v smrteľnom hriechu umrú.

Do pekla teda prídu tí, ktorí k Bohu nechceli prísť. Práve to je tam jedným z najväčších trápení, že záviselo to od nich!

V. ČASŤ. MILOŠŤ A SVIATOSTI.

81. Či môžeme žiť z vlastnej sily podľa vôle Božej?

Nie, odkázaní sme na pomoc. Božiu.

„Bezo mňa — povedal Pán Ježiš — nič nemôžete činiť.“ (Ján 15, 5.)

Niekoľko môže skočiť do studne, ale z vlastnej sily sa už odtiaľ nevie vyslobodiť. Práve tak niekto môže sa vrhnúť do bahna nerestí, ale odtiaľ môže ho vyslobodiť len pomocná ruka Božia.

82. Ako menujeme pomoc, ktorú dal Boh nasej duši?

Milost'ou.

Milost' Božiu dostávame zadarmo. Milost' je teda nie mzda, ale láska.

83. Koľkoraká je milosť?

Dvojaká: pomáhajúca a posväcujúca.

84. Čo je milosť pomáhajúca?

Tá milosť, ktorou nás Boh napomáha v dobrom a chráni od zlého.

Boh každému dá dostatok pomáhajúcej milosti k spaseniu. „Nechcem — hovorí Pán — smrť bezbožného, ale aby sa obrátil a žil.“ (Ez. 33, 11.)

S danou milosťou len preto nie sú spasení mnohí, lebo milosť nevyužijú. S milosťou Božou je to tak, ako s liekom. Márny je i ten najvýtečnejší liek najvýbornejšieho lekára, ak ho chorý nechce užiť.

Na Golgote pri Ježišovi viseli dvaja lotri. Jeden sa pomocou milosti obrátil. Druhý dostal ešte viacej milosti, lebo videl dobrý a povzbudzujúci príklad svojho druha, druhého lotra, počul jeho priateľské napomenutie a mohol skúsiť veľkodušné sľutovanie Spasiteľovo, a jednako neobrátil sa.

Premnohí preto padnú hneď v ohni pokušenia a preto nenapredujú v dobrom, lebo zameškajú prosiť Boha o pomáhajúcu milosť, alebo ju neprosia horlivo a vytrvanlivo.

85. Čo je milosť posväcujúca?

Tá milosť, ktorou nás Boh zrobí svätými a hodnými večnej blaženosti.

Posväcujúca milosť je najdrahší, tajnostný dar Boží. Skrze ňu:

- a) očistíme sa od dedičného a každého smrteľného hriechu;
- b) oslobodíme sa od večného trestu;
- c) staneme sa svätými a dietkami Božími;
- d) staneme sa dedičmi neba.

Posväcujúca milosť je akoby vstupenka do nebies.

86. Kedy sme dostali posväcujúcu milosť po prvý raz?

Pri krste svätom.

87. Kedy stratíme milosť posväcujúcu?

Keď spáchame smrteľný hriech.

Keď sa už stane to veľké zlo, že smrteľným hriechom stratili sme posväcujúcu milosť, hneď vzbudíme v sebe dokonalú ľútosť a ponáhľajme sa k sv. spovedi, aby sme tento drahocenný poklad znovu nadobudli.

Koľká radosť a blaženosť: bez strachu, v nádeji večnej spásy, prežívať pocit tejto!

88. Čo sú sviatosti?

Kristom Pánom ustanovené znamenia, ktorými dostaneme milosť.

89. Koľko sviatosti je?

Sedem, a to: krst, birmovanie, Sviatosť Oltárna, pokánie, sväté pomazanie, posvätenie kňazstva a stav manželský.

Drahý Spasiteľ v týchto siedmich sviatostiach chce v najhlavnejších chvíľkach nášho života stáť pri nás, kedy sme na jeho milosť a lásku najviac odkázaní.

90. Ktoré sviatosti môžu prijať aj tí, ktorí sú v stave smrteľného hriechu?

Krst a pokánie.

Ak sa ťažko chorý bez vlastnej viny nemôže spovedať, môže sväté pomazanie prijať aj v smrteľnom hriechu.

91. Ktoré sviatostí nesmú prijať ti, ktorí sú v stave smrteľného hriechu?

Ostatných päť sviatostí.

Kto z týchto piatich sviatostí niektorú vedome a dobrovoľne prijme v stave smrteľného hriechu (nehodne), ten pácha ťažký hriech, takzvanú svätokrádež!

92. Ktoré sviatosti možno platne len raz prijať?

Krst, birmovanie a posvätenie kňazstva.

Preto netreba a ani nemožno niekoho znovu pokrstiť, birmovať alebo vysvätiť za kňaza; lebo koho pokrstili, ten ostane kresťanom naveky, tak isto aj birmovaný a vysvätený za kňaza. Preto hovoríme, že tieto tri sviatosti nesmazateľné znamenie vtlačia do duše človeka. (Ceruzou napísané riadky ľahko možno vymazať, ale keď papier nasiakne olejom, tam ostáva stály fľak.)

KRST.

93. Akú milosť sme dostali pri krste?

Po prvý raz sme dostali milosť posväcujúcu.

Z obdržania milosti posväcujúcej už samo od seba vyplýva, že pokrstený očistí sa od dedičného hriechu a (ak je už dospelý) od ostatných hriechov, oslobodí sa od večného zatratenia, stane sa dieťaťom Božím a dedičom kráľovstva nebeského.

Krst je dvermi k Cirkvi sv. a k ostatným sviatostiam. Preto pred krstom inú sviatosť platne nemôžeme prijať.

Kristus Pán krst ustanovil týmito slovami: „Učte všetky národy a krstite ich: V mene Otca i Syna i Ducha svätého.“ (Mat. 28, 19.)

Bez krstu nemôžeme byť spasení.

Keď krstíme, na hlavu krstenca lejeme vodu a pritom hovoríme tieto slová: „Ja ťa krstím v mene Otca i Syna i Ducha svätého.“

94. Akú povinnosť majú rodičia oproti svojmu novonarodenému dieťaťu?

Aby sa ponáhľali katolíckym spôsobom ho pokrstiť.

Stane sa, že nemluvňa už pri svojom narodení je také slabé, že niet času ísť s ním do kostola alebo volať kňaza. V takomto prípade hocikto (na pr. pôrodná baba) môže pokrstiť, ba aj povinná je pokrstiť ho. (Spôsob vid' v poznámke predošlej otázky.)

Pre nemluvňa totižto bola by to nesmierna a večne trvajúca strata, keby umrelo bez krstu. Pán totižto na zabezpečenie blaženosti večného života ustanovil krst.

Krstný rodič nech je statočný, veriaci katolík-kresťan. Manželia len vtedy môžu byť krstnými rodičmi, ak ich manželstvo bolo uzavreté v katolíckom kostole.

Svojim deťkam dávajme kresťanské (sväté) mená a nie všelijaké pohanské mená, slúžiace na maznanie alebo na vyzývavosť. Svätec, ktorého meno sme pri krste dostali, je naším patrónom, vzorom a naším nebeským orodovníkom.

SVIATOSŤ POKÁNIA.

95. Ktorou sviatosťou odpustí Boh naše (po krste spáchané) hriechy?

Sviatosťou pokánia.

Kristus Pán sviatosť pokánia ustanovil v deň svojho zmŕtvychvstania, keď dýchol na apoštolov a povedal: „Prijmite Ducha svätého. Ktorým odpustíte hriechy, odpúšťajú sa im, a komu zadržíte, zadržané sú.“ (Ján 20, 22–23.)

Sviatosť pokánia bola prvým darom zmŕtvychvstalého Pána Ježiša.

Sviatosť pokánia sotrie naše hriechy a vráti nám posväcujúcu milosť, alebo ju zväčší, ak máme len všedný hriech. (Sviatosť pokánia sotrie s duše všetky smrteľné hriechy a z našich všedných hriechov smyje tie, ktoré sme oľutovali a vyznali sa z nich pri sv. spovedi.) Sotretie smrteľných hriechov prináša spolu aj oslobodenie od večného zatratenia. Toto je duševný osov sviatosti pokánia.

96. Ako prijmeš sviatosť pokánia?

- a) Spytujem svoje svedomie;
- b) svoje hriechy oľutujem;
- c) sľúbim, že sa polepším;
- d) vyspovedám sa a
- e) vykonám uloženú mi pokutu.

97. Ako spytuješ svoje svedomie?

Po vzývaní Ducha sv. o pomoc myslím na to, že

- a) ako a kedy som sa spovedal naposledy;
- b) aké hriechy som spáchal.

Bez pomoci Ducha sv. nemôžeme spoznať svoj hriešny stav. Od Ducha sv. teda preto prosíme pomoc, aby nám uviedol hriechy na myseľ a aby sme tie úprimne mohli oľutovať a bez bázne vyznať.

Myslime na to, či sme pri poslednej svojej spovedi nezabudli alebo úmyselne nezamlčali smrteľný hriech a či sme vykonali uloženú nám pokutu? Potom prejdme cez 10 Božích a 5 cirkevných prikázaní, ako aj cez hlavné hriechy. Možno použiť aj takzvané „Duševné zrkadlo“, systematicky upravenú sériu otázok. (Vid' v modlitbových knihách.)

Pri smrteľných hriechoch myslime aj na to, koľko rás sme ich spáchali. Duchovný otec inak posúdi na pr. toho, kto cez celý rok len jeden raz, ako toho, kto každý deň viac rás zllorečil.

Hriechy, ktoré nám prišly na myseľ, aj ich počet, dobre si zapamätajme (prípadne si ich môžeme aj napísať), veď musíme sa z nich aj vyspovedať.

Spytovanie svedomia pred spoved'ou veľmi sa uľahčí, keď si zvykneme na každodenné (večerné) spytovanie svedomia a pritom vzbudíme v sebe dokonalú ľútosť.

98. Ktorá je najhlavnejšia čiastka sviatosti pokánia?

Lútosť, lebo bez ľútosti niet odpustenia.

Sviatosť pokánia už aj svojím menom ukazuje, že jej podstatou je ľútosť.

Môže sa stať, že pre nejakú príčinu niektorá časť sviatosti pokánia môže vystať. Na pr. ťažko chorý často už nemôže spytovať svoje svedomie. Môže sa pridať aj taký prípad, že niekto nemôže sa spovedať (nemý, porazený), alebo že nemôže vykonať uloženú mu pokutu. V týchto prípadoch hriešnik môže obsiahnuť odpustenie, ak má potrebnú ľútosť. Ale bez opravdivej ľútosti nikdy, za nijakých okolností nemôže obsiahnuť odpustenia, lebo Boh len kajúcemu hriešnikovi odpustí. „Veru, povedám vám, ak nebudete pokánia činiť, všetci zahyniete.“ (Luk. 13, 5.)

Ľútosť najlepšie je vzbudiť v spojitosti so spytovaním svedomia, ale na každý prípad ešte pred rozhrešením, lebo bez ľútosti aj rozhrešenie je neplatné.

Svoje smrteľné hriechy bezpodmienečne musíme oľutovať, ale veľmi dobre je, keď aj svoje všedné hriechy oľutujeme.

99. S koľkorakou ľútosťou môžeš prijať sviatosť pokánia?

S dokonalou alebo menej dokonalou ľútosťou.

100. Kedy je tvoja ľútosť dokonalá?

Keď svoje hriechy ľutujem z lásky k Bohu.

Túto ľútosť preto menujeme dokonalou, lebo vychádza z najsvätejšej a z najnesebeckejšej pohnútky.

Takúto dokonalú ľútosť mal sv. Peter. On skutočne miloval Pána Ježiša. A keď sa Pán Ježiš po Petrovom hriechu, keď ho tento zaprel, smutne pozrel naňho a keď Petrovi prišlo na myseľ, že tento zármutok spôsobil jeho zbabelý hriech, vtedy tak sa mu sovreló srdce, že sa rozplakal a po celý svoj život oplakával tento svoj hriech.

101. Kedy je tvoja ľútosť menej dokonalá?

Keď svoje hriechy ľutujem zo strachu pred Bohom.

Moja ľútosť je menej dokonalá, keď na pr. preto ľutujem svoje hriechy, lebo pre ne nemôžem byť spasený, alebo že večný trest čaká na mňa, alebo preto, že pre svoje hriechy nemôžem predstúpiť pred Boha s čistou, milou dušou. Takúto ľútosť mal lotor z pravej strany. Na kríži rozpamätal sa na svoje strašné hriechy a myslel na to, že o niekoľko hodín dostane sa pred súdnu stolicu Boha, ktorý ho uvrhne do pekla. Jeho dušu pojal veľký strach. Preto oľutoval svoje hriechy. Preto obrátil sa k Pánu Ježišovi, k Synu Božiemu, a prosil ho, „rozpomni sa na mňa, Pane, keď prídeš do kráľovstva svojho“, a Pán Ježiš mu odpustil. Pohnútkou menej dokonalej ľútosti je síce sebecká, ale jednako vyviera z viery a smeruje k spravodlivému Bohu, preto v súvislosti so sv. spoveďou je dostatočná.

Vo sviatosti pokánia len takzvaná „prirodzená ľútosť“ je bezcenná, ači keď len z pozemských príčin ľutujeme svoje hriechy; inými slovami: keď síce ľutujem svoje hriechy, ale nie zo svätých, teda nadprirodzených príčin. Na pr. keby niekto len preto ľutoval svoje hriechy, že pre ne upadol do choroby, alebo zlodej preto, že dostal sa do rúk polície, alebo žiak preto, že ho vylúčili zo školy. Takáto ľútosť preto nemá ceny, lebo je „prirodzená“ (odtiaľ má takáto ľútosť aj svoje meno), lebo pre takýto nepríjemný účinok z pozemskej príčiny aj najzarytejší hriešnik ľutuje alebo môže ľutovať svoje hriechy bez toho, žeby prejavil známky pokánia.

Boh teda vo sviatosti pokánia odpustí len pri dokonalej alebo menej dokonalej ľútosti.

102. Akú zvláštnu silu má dokonalá ľútosť?

Že (už pred sv. spoveďou) hneď sotrie hriechy.

Je síce pravda, že dokonalá ľútosť hneď, teda ešte pred spoveďou, sotrie aj smrteľné hriechy, ale naša ľútosť musí obsahovať v sebe aj úmysel vyspovedania sa, keď je to možné.

103. V nebezpečí smrti, keď sa už nemôžeme vyspovedať, akú ľútosť máme v sebe vzbudiť?

Dokonalú ľútosť, lebo táto aj bez spovedi sotrie hriechy.

V nebezpečenstve smrti našou najhlavnejšou starosťou nech je záchrana našej duše. V takomto smrteľnom nebezpečenstve, na pr. keď sme zavretí v horiacom dome, alebo spadli sme do hlbkej vody a topíme sa, keď nás zadlávi vlak, auto alebo električka a my cítime, že umrieme skôr, ako by mohol prísť k nám kňaz, keď sme na topiacej sa lodi, alebo dostali sme sa do rúk lúpežníkov, vtedy predovšetkým vzbudíme v sebe dokonalú ľútosť.

Často sa modlíme za milosť dobrej smrti a aby sa nám v prípade nebezpečia smrti podarilo vzbudiť dokonalú ľútosť.

„Od náhlej a nepredvídanej smrti vyslobod' nás, Pane!“ (Litánie o všetkých svätých.)

104. Akými slovami môžeš v sebe vzbudiť dokonalú ľútosť?

„Z celého svojho srdca ľutujem všetky svoje hriechy, lebo som nimi Teba, svojho nekonečne dobrého a lásky najhodnejšieho Boha urazil.“ („Pevne sľubujem, že viacej nezhreším a každej príležitosti ku hriechu budem sa vyhýbať.“)

O niečo dlhšia, ale k ľútosti lepšie povzbudzujúca je táto osnova:

„Bože môj, nebo som stratil: smiluj sa nado mnou!“

„Bože môj, peklo som si zaslúžil: smiluj sa nado mnou!“

„Bože môj, Teba, najlepšieho svojho Otca, som obrazil: smiluj sa nado mnou!“

„Ježišu môj, pre mňa si umrel na kríži: smiluj sa nado mnou!“

Pravda, týchto alebo podobných slov nemusíme sa pridržovať. Pravá ľútosť nepozostáva zo slov a z odriekania istej formulky. Nekladme váhu ani na púhu citovosť, ale na pevné rozhodnutie vôle, že hriech celkom chceme opustiť a k Bohu sa obrátiť. Plač a nárek nepatrí k podstate ľútosti.

Najistejšou známkou pravej ľútosti je: silné predsavzatie, vážny úmysel polepšiť sa!

105. Čo si musíme silne predsavziať?

Že

- a) smrteľný hriech viacej nespáchame,
- b) že príležitosti ku hriechu budeme sa vyhýbať,
- c) že zavinenú škodu nahradíme.

Keď sa chcem hriechu vyhnúť, musím vyhnúť aj (blízkym) príležitostiam ku hriechu. Príležitosťou ku hriechu môže pre mňa byť či už osoba (hriešna známosť, priateľenie sa s bezbožnými, skazenými kamarátmi), či už miesto (krčma, kino), či už hra (karty, neslušné spoločenské hry), slovom všetko, čo ma podľa mojej skúsenosti ľahko vrhne do hriechu, ak sa tomu nevyhnem.

Ak by som čo len jediný smrteľný hriech alebo k nemu vedúcu príležitosť nechcel zanechať, ak zavinenú škodu nechcel by som nahradiť, alebo keby som odcudzenú vec váhal vrátiť: neplatne a zbytočne by som sa spovedal, lebo to by dokazovalo, že nemám dostatočnej ľútosti a pevného predsavzatia, a „bez ľútosti niet odpustenia!“

S pevným predsavzatím spolu prirodzene musíme aj chcieť tú únavu, namáhanie, sebazaprenie a zavše veru aj hrdinský boj, s ktorým — dôverujúc v milosti Božej — polepšenie je spojené.

Keby sa nahradenie škody alebo vrátenie odcudzenej veci stretlo s ťažkosťami (na pr. keď sme odcudzenú vec stratili), vyžiadajme si radu od spovedného otca.

106. Ako máš začat' spoved'?

Týmito slovami: „Posledne som sa spovedal...“

V odpovedi na vyššie uvedenú otázku na vybodkovanom mieste spomni čas poslednej svojej spovedi. Na pr.: „Posledne spovedal som sa vlani na Veľkú noc.“

Spoved' obyčajne koná sa v takzvanej spovednici. Ale možno ju vykonať na hociktorom čestnom mieste. (Na pr. ťažko chorý na lôžku, vo vojne ranený na obvázisku atď.)

107. Ktoré svoje hriechy musíš na každý prípad vyznať?

Smrteľné hriechy spolu s ich počtom.

Kto úmyselne zatají čo len jeden smrteľný hriech, tomu Boh neodpustí ani ostatné hriechy a hriešnik spácha pritom ešte svätokrádež. Kto má viacej smrteľných zranení, na pr. strelnú ranu do hlavy, pľúc a bruchá, ale jednu z týchto rán zatají, alebo zamlčí pred lekárom, zahynie.

Ak nevieme presný počet svojich hriechov, povedzme priemerný počet, na pr. „mesačne alebo týždenne asi toľkoto rás“.

Vyznať sa zo svojich všedných hriechov nie sme síce povinní, ale je to veľmi radné, lebo zavše ťažko možno rozoznať všedný hriech od smrteľného. Keby sme však nemali smrteľného hriechu, tak aspoň jeden všedný hriech musíme vyznať a oľutovať, lebo inak spovedný otec nemôže nám dať rozhrešenie.

108. Ako sa máš zo svojich hriechov vyznať?

Úprimne a srozumiteľne.

Vo svätej spovedi bez bázne a bez okrašľovania s najväčšou úprimnosťou vyznaj svoje hriechy (ale len tieto). Seba nevychvaľuj! Zbytočných rečí sa varuj!

Pred spovedným otcom nemáš príčiny hanbiť sa. Spovedelník hriechy, ktoré počul vo spovednici, nesmie nikdy nikomu za nijakých okolností prezradiť a skôr svoj život musí obetovať, ako vyzradiť spovedné tajomstvo. (Na pr. mučeníctvo sv. Jána Nepomuckého.) Túto prísnu povinnosť kňazovu menujeme spovednou pečat'ou.

Keď si sa nehanbil hriech spáchať, nehanbi sa ho vyznaním aj napraviť! Kňaz len s úctou hľadá na toho spovedajúceho sa, ktorý sa vyzná z ťažkého hriechu, lebo si pomyslí: „Toto je statočná duša. Má silu a kresťanskú odvahu hrdinsky sa vyznať zo svojich hriechov.“

Lepšie je dnes kňazovi vyznať svoje hriechy a dostať sa do milosti Božej, ako tie zamlčiac žiť v ustavičnej nespokojnosti, so strachom umrieť, na poslednom súde sa hanbiť a večne trpieť.

Ak ti spovedný otec dáva otázky, na tie bez vykrúcania a bez falošného pohoršenia, pokorne a úprimne odpovedaj. Spovedelník nie zo zvedavosti, ale z povinnosti a v povedomí svojej ťažkej zodpovednosti sa ťa pýta.

Aby sme si rozhrešenie zaslúžili, k tomu nestačí len vyznať sa z hriechov (aj Judáš sa vyznal zo svojho hriechu), ale duchovného otca treba nám uistiť o tom, že svoje hriechy sme pokorne aj oľutovali a že sa vážne chceme polepšiť. Kňaz nás len v tomto prípade môže rozhrešiť. Z tejto príčiny po vyznaní svojich hriechov hlasne zopakujeme slová ľútosti. (Vid' otázku č. 104.)

109. Čo urobí duchovný otec na konci spovedi?

Uloží nám pokutu a potom nás rozhreší.

Za pokutu uloží nám spovedelník modlitbu, pôst, sebazaprenie alebo iný dobrý skutok.

Pápež a biskupi vyhradujú si rozhrešenie niekoľkých mimoriadne veľkých hriechov (vražda, zapretie viery atď.). V takomto prípade jednoduchý kňaz, ako spovedný otec, odkáže spovedajúceho sa k tomu, ktorý je oprávnený od patričného hriechu dať rozhrešenie, alebo určí čas novej spovedi (za najväčšej mlčanlivosti a bez označenia osoby) a medzitým zadováži si moc na rozhrešenie. V nebezpečenstve smrti však každý kňaz od každého hriechu môže dať rozhrešenie.

Platnosť rozhrešenia je celkom neodvislá od svätosti kňazovho života alebo od jeho duševného stavu, tak ako je rozsudok hriešneho sudcu práve tak platný, ako rozsudok sudcu s najčistejšou dušou. Ak však máme možnosť voliť si medzi spovedníkmi, choďme k tomu, ku ktorému máme najviacej dôvery.

Pred rozhrešením neodchádzajme zo spovednice. Rozhrešenie ľahko môžeme zbadat', keďže kňaz pri rozhrešení robí kríž nad spovedajúcim sa; ak by kňaz rozhrešenie odoprel, to zvlášť povie.

Po odchode zo spovednice vd'aku vzdávame Bohu a čo najskoršie vykonáme uloženú nám pokutu.

110. Čo máš zrobit', ak si vo svätej spovedí bez vlastnej viny zabudol na smrteľný hriech?

Ten musíš pri najbližšej sv. spovedi vyznať. (Pravda, tvoja sv. spoveď bola preto platná!)

111. Čo má robiť ten, kto vo sv. spovedí úmyselne vynechal smrteľný hriech?

Celá spoveď tohto je neplatná a preto jeho povinnosťou je celú spoveď zopakovať a aj zamlčaný hriech vyznať.

Ak niekto úmyselne čo len jeden jediný smrteľný hriech zamlčí, tomu Boh neodpustí ani ostatné hriechy, ba dotyčný spácha ťažkú svätokrádež a tak samozrejme nemôže pristúpiť k sv. prijímaniu.

112. Ako menujeme tú spoveď, v ktorej zopakujeme niekoľko svojich spovedí?

Generálnou spoveďou.

Spoveď z celého nášho života menujeme životnou spoveďou.

Životnú spoveď potrebné je vykonať tomu, kto sa raz alebo viac ráz neplatne spovedal. Len radné je generálnu spoveď vykonať: v istých významných životných chvíľach (prvé sv. prijímanie, uzavretie manželstva, pred započatím novej životnej dráhy atď.) a hlavne keď sa pripravujeme na smrť.

113. Koľko razy sa máš spovedať?

Ročne aspoň raz a v nebezpečenstve smrti rozhodne sa musím spovedať, ale radné je, aby som sa čím častejšie spovedal.

Spoveď nás očistí nielen od hriechov, ale je ona spolu aj výborným prostriedkom k zdokonaľovaniu sa a za múdreho vedenia spovedníka najúčinnjším spôsobom výchovy duše.

SVIATOSŤ OLTÁRNA.

A. O Sviatosti Oltárnej vo všeobecnosti.

114. Kedy ustanovil Pán Ježiš Sviatosť Oltárnu?

Pri poslednej večeri.

115. Ako ustanovil Ježiš Sviatosť Oltárnu?

Vzal do svojich rúk chlieb, požehnal ho, lámal a s týmito slovami podával svojim učeníkom: „Vezmite a jedzte, toto je moje telo. A vzal kalich, vďaky vzdával a dal im a riekol: Pite z tohto všetci, lebo toto je moja krv. Toto čiňte na moju pamiatku.“ (Mat. 26, 26–28; I. Kor. 11, 24–25.)

116. Čo učinil Ježiš slovami: „Toto je moje telo, toto je moja krv“?

Chlieb a víno premenil na svoje telo a na svoju svätú krv.

Boh, ktorý púhou svojou vôľou z ničoho stvoril svet, ktorý utvoril ľudský organizmus, ktorý na svadbe v Káne vodu premenil na víno, svojím požehnaním rozmnožil chlieb, jediným svojím slovom uzdravoval a kriesil mŕtvych, ten istý Boh svojou všemohúcnosťou môže svojimi svätými slovami premeniť chlieb a víno na svoje telo a na svoju krv.

„Keď bol možný Betlehem, Golgota a Veľkonočná nedeľa, prečo by nemohla byť Sviatosť Oltárna? “ (Prohászka.)

117. Kto je prítomný vo Sviatosti Oltárnej?

Pán Ježiš Kristus pod spôsobom chleba a vína.

Kým Ježiš viditeľne chodil po zemi a s jeho veriacimi mohol sa stýkať bezprostredne, Peter ho zaprel, Judáš ho zradil a mnohí ho opustili. Kde a v čo by sa bolo rozišlo stádo, keby pozemské bytie Pastiera po jeho nanebovstúpení celkom bolo prestalo! Ale neprestalo. Láska vyžaduje prítomnosť. Kristus aj v ľudskej podobe chcel ostať so svojou Cirkvou, medzi svojimi veriacimi, a jeho všemohúcnosť našla spôsob, aby mohol byť s nami, v spôsoboch sviatosti.

Ježiš je s nami a medzi nami:

- a) v omši sv. ako dokonalá obeta,
- b) vo sv. prijímaní, ako živiaci, posilňujúci pokrm našej duše v borbách života,
- c) vo svätostánku, ako na nás čakajúci otec, lekár, orodovník a potešiteľ, ku ktorému bez ťažkosti vo dne v noci s dôverou sa môžeme priblížiť.

Sviatosť Oltárnu gréckym slovom Eucharistiou menujeme. (Na pr. eucharistický sprievod, kongres atď.)

Pod spôsobmi Sviatosti Oltárnej rozumieme tie vonkajšie veci, ktoré na Sviatosti Oltárnej môžeme pozorovať, ako je podoba, farba, chuť, váha atď.

Sviatosť Oltárna v ohľade vonkajšej podoby, farby, chuti, váhy atď. zdanlivo je totožná s oblátkou (tenký chlebiček), a veru v skutočnosti je nekonečný rozdiel medzi nimi.

Vezmi do rúk jednoduché vajce a potom ešte jedno, z ktorého sa má práve vyďobať kurčiatko. Navonok medzi týmito dvoma vajcami niet nijakého rozdielu ani v podobe, ani vo farbe, ani vo váhe. A vskutočnosti aký nekonečný rozdiel je medzi nimi. Jedno je neživotnou vecou, kým druhé je živá, sama od seba sa pohybujúca bytosť, s tlčúcim srdcom, s vidiacimi očami, s počujúcimi ušami, s tráviacim žalúdkom, s obdivuhodným pudom, so schopnosťou udržiavania plemena atď.

Pravda, v nekonečných rozmeroch, ale podobný rozdiel je aj medzi oblátkou a Sviatosťou Oltárnou (Sv. Hostiou). Hostia je nežijúcou vecou a Sviatosť Oltárna je život samý, prameň života, zbožňujúci Pán Ježiš.

Pán Ježiš preto ustanovil Sviatosť Oltárnu, aby

- a) stále nám bol dokonalou obetou;
- b) aby vo sv. prijímaní krmil našu dušu;
- c) aby vo svojej ľudskej podobe stále prebýval medzi nami.

B. Omša svätá.

118. Akú moc dal Pán Ježiš pri poslednej večeri svojim apoštolom a ich nástupcom?

Aby chlieb a víno premieňali na jeho sväté telo a svätú krv.

Ježiš svojim apoštolom na premieňanie chleba a vína dal nielen moc, ale aj rozkaz; obe týmito slovami: „Toto čiňte na moju pamiatku!“

Moc premieňania s apoštolov prešla na biskupov a kňazov.

119. Kedy premieňajú biskupi a kňazi chlieb a víno na sv. telo Kristovo a jeho sv. krv?

Pri obeti omše svätej (alebo krátko v omši svätej).

Prvú sv. omšu obetoval sám Pán Ježiš pri poslednej večeri.

Prirodzenosťou a potrebou lásky je, že obdarovať chce toho, koho miluje a v najvyššom stupni celá sa mu odovzdá. Bežná reč hovorí o obeti, kedykoľvek sa dobrovoľne zriekneme niečoho, čo by sme potrebovali. Tak, keď matka bdejúc pri postieľke svojho chorého dieťaťa, zriekne sa svojho nočného odpočinku, vojak, ktorý na bojisku zrieka sa svojej domoviny, bezpečnosti života atď. V skutočnosti však obeta patrí len Bohu, najvyššiemu nášmu Pánovi.

Ľudia v každom čase a všade akýmsi pudovým cítením obetovali, aby Boha za svojho najvyššieho Pána vyznávali, za jeho dobrodenia sa mu poďakovali, prosili jeho milosť a aby ho za svoje hriechy usmierili. Ešte aj modloslužobníci obetovali obetu. Ľudia vždy niečo také obetovali Bohu, čo má život, alebo čo život udržuje (zvíra, úrodu atď.). V Starom zákone židia zabili zvíera, alebo spálili úrodu, chlieb, vyliali olej alebo víno.

Sila a účinok starozákonných obetí však zmizne popri dokonalej obeti Nového zákona, obetovaním ktorej starozákonné obete prestaly.

120. Či je podstatný rozdiel medzi obet'ou kríža a obet'ou omše svätej?

Nie.

Dokonalou obet'ou Nového zákona bola obeta kríža. Túto obetu kríža Pán Ježiš obnovuje v obeti omše svätej. Preto omšu svätú vlastne Pán Ježiš obetuje, kňaz je len druhoradým obetovateľom, ktorý úkon obeti koná ako zástupca Krista. Preto slová premenenia nehovorí vo svojom mene, ale v mene a osobe Kristovej. („Toto je telo moje“, a nie „Toto je telo Kristovo“.)

Medzi obetou kríža a obetou omše svätej teda preto nemôže byť podstatného rozdielu, lebo v oboch Pán Ježiš sám seba obetuje. Teda obe obete sú jedné a tie isté.

Avšak nepatrný (nepodstatný) rozdiel medzi oboma obet'ami je. Tak na pr. Ježiš na kríži trpel a umrel, v omši sv. však netrpí a neumrie. Obeta omše sv. koná sa (vyjmúc Veľkého piatku) každý deň.

Sv. omšu Pán neustanovil preto, aby nás ňou znovu vykúpil, alebo aby dopĺňal zásluhy obety kríža, ale preto, aby ovocie tejto uplatňoval. Obeta kríža je večné žriedlo, omša svätá načierajúcou nádobou. Ježiš na kríži získal k spaseniu potrebné milosti, v omši sv. rozdá tieto.

Z povedaných samo od seba nasleduje nevysloviteľná cena obetovania a slyšania omše svätej. Omša sv. je najdôstojnejším uctievaním Boha, je to najdokonalejšie vďakyvzdanie, najúčinnějšía prosba a najúspešnejšie usmierenie. Ani niet v Cirkvi inej obeti (Dan. 9, 27), ba aj mimo Cirkvi prestala každá obeta.

Preto omšu sv. nič nemôže nahradiť. Ani spev, ani kázeň, ani žalm, lebo jedine o sv. omši povedal Pán: „Toto čiňte na moju pamiatku!“

Časť ovocia omše sv. požíva obetu konajúci a prítomní, druhú časť však tí, za ktorých kňaz omšu sv. obetuje. Omšu sv. možno obetovať za živých i mŕtvych.

121. Ktoré sú hlavné časti omše sv.?

- a) Obetovanie;
- b) premenenie (alebo pozdvihovanie) a
- c) prijímanie.

Tieto tri časti preto menujeme hlavnými časťami omše sv., lebo prvá omša sv., ktorú Pán Ježiš pri poslednej večeri obetoval, tiež pozostávala z týchto troch hlavných častí.

122. Čo sa deje pri obetovaní?

Kňaz dvíha chlieb a víno na obetu.

„Ježiš vezmúc do ruky chlieb, požehnal ho... Podobne aj kalich.“ Kňaz vo svätej omši obetuje tenký chlieb, takzvanú oblátku.

Začiatok obetovania poznáme podľa toho, že kňaz odkryje kalich a miništrant prinesie víno a vodu.

123. Čo sa koná pri premenení (pozdvihovaní)?

Kňaz premení chlieb a víno na sv. telo Pána Ježiša a na jeho sv. krv.

Chlieb a víno tým stane sa telom a krvou Ježišovou, keď kňaz zopakuje nad nimi slová Pána Ježiša, ktorými on pri poslednej večeri uskutočnil prvé premenenie, t. j.: „Toto je telo moje“ a „Toto je krv moja“.

Po premenení na oltári už nie je chlieb a víno, ale prítomný je Ježiš Kristus, nielen telo a krv, ale sám živý, oslávený Kristus, Boh-človek. A to pod každým spôsobom (chleba i vína), ba aj v každej čiastočke každého spôsobu je prítomný celý, živý, oslávený Kristus.

V čiastočke zrkadla vidíš sa práve tak, ako vo veľkom zrkadle a keď zrkadlo rozbiješ i na sto kusov, v každom kúsku vidíš sa tak, ako keby zrkadlo bolo celé; práve tak aj každá čiastočka Sviatosti obsahuje v sebe telo Krista Pána.

Premenenie (pozdvihovanie) poznáme tak, že kňaz po premenení hneď zdvihne do výšky sv. telo Pánovo, potom aj kalich so svätou krvou, miništrant dlhšie cengá a organ zatíchne.

Pri pozdvihovaní sv. Hostie a kalicha kľakáme si na obe kolená.

124. Čo sa deje pri sv. prijímaní?

Kňaz prijme k sebe Pána Ježiša.

Prijímanie omšu obetujúceho kňaza aj veriaci ľahko môžu pozorovať. U nás je zvykom, že miništrant tri razy cengá.

C. Prijímanie.

125. Či aj veriaci môžu prijať Pána Ježiša?

Áno, vo sv. prijímaní.

Omšu sv. obetujúci kňaz obyčajne po svojom prijímaní dáva prijímať veriacim; ale aj po sv. omši, ba aj mimo sv. omše možno prijímať.

Mlieko matky je matkina krv v podobe pokrmu. Sväté prijímanie je Kristovou krvou v podobe pokrmu. Sväté prijímanie rozmnožuje v nás posväcujúcu milosť, posilňuje oproti hriechu a pokušeniu a pohotovými nás činí na konanie našich povinností, na cvičenie ctností. Vo sv. prijímaní Boh súčasne odpúšťa nám naše všedné hriechy.

Častým sv. prijímaním naša duša jemnie, zošľachtuje sa, čo raz tým podobnejšia sa stáva Kristovi, lepšie oceňuje večné dobrá, s uspokojením znáša životné kríže, horlivejšou sa stáva v cvičení sa v ctnostiach a tak bližšie sa dostáva k Bohu.

Kňaz vo sv. omši pod obojím spôsobom prijíma k sebe Pána, najprv pod spôsobom oblátky (chleba) a potom (z kalicha) pod spôsobom vína.

Za starých čias väčšinou aj veriaci prijímali pod obojím spôsobom, Cirkev však neskôršie prijímanie pod obojím spôsobom prestala podávať z týchto príčin:

- a) pod spôsobom hostie prítomný je Pán Ježiš celý, teda aj jeho sv. krv (väčšie rádiové vysielacie stanice významnejšie oznámenia vysielajú na dvojitej vlne, ale my ich aj na jednej vlne celkom môžeme prijímať);
- b) mnohým sa to protivilo a odťahovali sa od prijímania z jedného kalicha, lebo báli sa chytlavej choroby a choroby úst;
- c) sv. krv ľahko sa mohla vyliat';
- d) Sviatosť opatrovať pre veriacich aj pod spôsobom vína stretlo sa s ťažkosťami.

126. V čom pozostáva najhlavnejšia duševná príprava na sväté prijímanie?

V tom, aby sme boli v stave posväcujúcej milosti.

Kto úmyselne prijíma v stave smrteľného hriechu, ten spácha svätokrádež.

127. V čom pozostáva telesná príprava na sv. prijímanie?

V tom, že od polnoci do sv. prijímania nič nejeme ani nepijeme.¹³

Od polnoci ani najmenšie množstvo potravy nemôžeme požiť (kvapku vody, lyžicu lieku atď.). Ani to nemôže byť výhovorka, že náhodou alebo nevedomky sme jedli alebo pili niečo. Kto po polnoci jedol alebo pil niečo a jednako ide prijímať, ten spácha smrteľný hriech.

V nebezpečenstve smrti však môžeme prijímať, i keď sme hocičo požili, na pr. v ťažkej chorobe, na bojisku, pred útokom a pod.

Vznešenosť Sviatosti Oltárnej vyžaduje, aby každý, kto môže, v čistých, riadnych a dôstojných šatách pristúpil k stolu Pánovmu. Vzťahuje sa to najmä na dnešnú ženskú módu. V smysle pápežského nariadenia v neslušných (hlboko vykrojených alebo veľmi krátkych) šatách príšle ženy, ako nehodné, nedostanú prijímať.

Keď sme sa na sv. prijímanie duševne i telesne pripravili, pripravme sa naň ešte vrúcnu modlitbou alebo rozjímaním. (Vid' modlitbovú knižku.) A keď sa chvíľka prijímania priblížila, so složenými rukami pristúpime k mriežkam (pred oltár), kľakneme si a spolu s kňazom, obráteným k nám so Sviatosťou Oltárnou, tri razy hovorme: „Pane, nie som hodný(á), aby si vošiel do príbytku srdca môjho, ale povedz len slovom a uzdravená bude duša moja“ (pritom tri razy sa bime v prsá). Kňaz spomenuté slová predmodlí sa hlasne, ale v latinskej reči. U nás podľa starého zvyku miništrant trojím cenganím sprevádza predmodlievané slová kňazove.

Keď kňaz napokon podáva nám Sviatosť Oltárnu, pod ústa pridržíme si knižku alebo čistú šatočku (aby sme prípadné spadnutie Sv. Hostie zamedzili) a jazyk si trošku vopred dáme na spodnú peru. Ústa otvoríme natoľko, aby nám kňaz pohodlne mohol Sv. Hostiu položiť na jazyk.

Po prijatí Sviatosti rozprávajme sa s Pánom Ježišom, vzdávajme mu vďaky a prosme ho o jeho milosti.

128. Koľko rás (ako často) máš prijímať?

Každoročne aspoň raz, okolo Veľkej noci, ale radné je, aby som čím častejšie prijímal.

Samozrejme je, že aj v nebezpečenstve smrti povinné je sv. prijímanie, ak je to možné (na pr. pred nebezpečnou operáciou, vojaci pred bitkou atď.).

Povinné veľkonočné prijímanie nariadil IV. Lateránsky cirkevný snem (r. 1216). Ale už r. 1083 v Uhorsku sídený cirkevný snem nariadil, aby každý veriaci v dobe troch veľkých sviatkov (Vianoce, Veľká noc, Turíce) pristúpil k sv. spovedi a sv. prijímaniu.¹⁴ U nás doba veľkonočného sv. prijímania trvá obyčajne od prvej nedele pôstnej do prvej nedele po Turícach (Trojičná nedeľa).

Vlastne sv. prijímanie netreba brať ako povinnosť, ale ako veľkú milosť a šťastie, blaženosť a vyznamenanie. Preto za dávnych čias, keď veriaci slyšali omšu sv., s radosťou pristupovali aj k sv. prijímaniu. Takto to žiada aj Tridentský snem a aj dnes to tak žiada Cirkev. (Pius X.)

Čím častejšie pristupujeme k sv. prijímaniu, tým viacej milostí sme účastní, tým dokonalejší budeme, lebo Sviatosť Oltárna je obdivuhodným prameňom očisťovania a zdokonaľovania duše a večnej mladosti.

Najmä mládeži a tým, ktorí sú v ťažkom pokušení, časté sv. prijímanie je neraz jediným úspešným obranným prostriedkom. „Každé jedno sv. prijímanie je vždy jedno zaštepenie proti nákaze duše.“ (Prohászka.)

Beda tým, ktorí po celý rok alebo i po roky nepristúpia k stolu Pánovmu. Sám Pán Ježiš povedal: „Veru, veru, povedám vám, jestli nebudete jesť telo Syna človeka a piť jeho krv, nebudete mať v sebe života.“ (Ján 6, 54.)

D. Ježiš vo svätostánku.

129. Kde prebýva Sviatosť Oltárna?

Na našich oltároch vo svätostánku.

Svätostánok latinsky menuje sa: tabernaculum (čítaj: tabernakulum).

130. V akých svätých nádobách opatrujeme Sviatosť Oltárnu?

V cimboriu a monštrancii.

131. Podľa čoho poznáme, v ktorom oltári je prítomná Sviatosť Oltárna?

Ten oltár má svätostánok a pred ním horí večné svetlo.

„Svetlo sveta“ označené je svetlom, ktoré musí horieť stále, vo dne v noci, aby pripomínalo na Pánov sľub: „Ja som s vami po všetky dni, až do skončenia sveta.“ (Mat. 28, 20.)

132. Ako pozdravujeme Sviatosť Oltárnu?

Pokľaknutím.

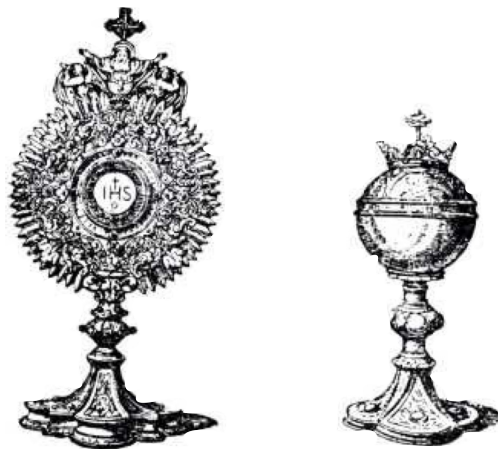
Keď vkročíme do kostola, v ktorom je Sviatosť Oltárna, Pána Ježiša pozdravujeme pokľaknutím; práve tak aj vtedy, keď kostol opúšťame.

K chorému kňaz s obnaženou hlavou, s bielou štólou, v kapsičke, ktorú drží v rukách, nesie Sviatosť Oltárnu. Nech sa so Sviatosťou Oltárnou stretneš hocikde, pred P. Ježišom vo Sviatosti pokľakni na koleno. Vojenské osoby môžu pozdraviť aj vojensky, stojac „v pozore“ a obrátené súč smerom k Sviatosti. Vo veľkých mestách však dovolené je, ba aj zvykom je, nieť Sviatosť Oltárnu k chorému skryte, aby bola ochránená od prípadného zneuctenia.

Pán Ježiš povedal: „Každému teda, kto mňa vyzná pred ľuďmi, i ja ho vyznám pred svojim Otcem, ktorý je na nebesách. Ale kto mňa zaprie pred ľuďmi, toho i ja zapriem pred svojim Otcem, ktorý je na nebesách.“ (Mat. 10, 32–33.)

Držme si za čestnú povinnosť viac rás navštíviť Pána Ježiša vo Sviatosti Oltárnej. „Povedz, s kým sa priateľíš a ja ti poviem, kto si a aký si!“ Nedobrý syn je to, ktorý v mieste bývajúceho svojho otca zriedka navštevuje.

Vo svojej bezradnosti, v duševnej, telesnej nesnádzi s dôverou sa obracajme k Ježišovi, skrytému vo Sviatosti Oltárnej. On nás volá: „Pod' te ku mne všetci, ktorí sa ustávate a ste obťažení, a ja vás občerstvím.“ (Mat. 11, 28.)

Pred kostolom zdvihnime klobúk. Ženy prežehnaním alebo sklonením hlavy, vojaci zasa vojenským pozdravením nech vzdajú Ježišovi, Kráľovi kráľov, nášmu Vykupiteľovi, „nášmu dobrému Pastierovi“ patriacu mu česť.

BIRMOVANIE.

133. Prečo máme prijať sviatosť birmovania?

Aby do našej duše sostúpil Duch svätý a aby sme sa upevnili vo svojej viere.

Vo sviatosti birmovania utužíme sa vo svojej viere predovšetkým preto, aby sme ju smelo vyznali a podľa nej žili. Birmovanie, pravda, spolu aj stupňuje v nás posväcujúcu milosť a nesmazateľné znamenie vtlačí na našu dušu. V krste sv. stali sme sa občanmi kráľovstva Kristovho, v birmovaní zas staneme sa jeho vojakmi, bojovníkmi. Sviatosť birmovania len raz možno prijať.

Obyčajne len biskup môže birmovať.

Pri birmovaní birmujúci kladie na hlavu birmovanca ruku a balzamovým olejom (chrizmou) potrie mu čelo, pričom hovorí slová modlitby.

Kto chce prijať sviatosť birmovania, ten nech svoju žiadosť včas oznámi svojmu farárovi alebo katechétovi, aby mohol byť o sviatosti birmovania poučený a aby o tom dostal potvrdenie („birmovnú cedulku“).

K birmovaniu zvykom je voliť si birmovných rodičov. Birmovný rodič nech je už obirmovaný veriaci katolík. Manželia len vtedy môžu byť birmovnými rodičmi, ak svoje manželstvo uzavreli v katolíckom kostole.

SVIATOSŤ POMAZANIA.

134. Ktorú sviatosť ustanovil Kristus Pán pre ťažko chorých?

Sviatosť pomazania.

Sviatosť pomazania len tí kresťania môžu prijať, ktorí pre chorobu dostali sa do nebezpečia smrti. Aj ťažko choré dieťa môžu prijať sviatosť pomazania, ak sú rozumovo už dostatočne k tomu vyspelé.

Ťažko chorý povinný je najprv vyspovedať sa, alebo, ak sa už spovedať nemôže, tak vzbudiť v sebe dokonalú ľútosť.

Sväté pomazanie dáva tie milosti, ktoré duša ťažko chorého potrebuje. Pán Ježiš zvlášť bol priateľom chorých. Takto možno pochopiť, že aj zvláštnu sviatosť ustanovil pre nich. Táto sviatosť

- a) chorému „poľahčí“ (Jakub 5, 15); bolesť síce nebude menšia, ale duša bude silnejšia a tak stav chorého sa skutočne uľahčuje,
- b) všedné hriechy sotrie a stupňuje posväcujúcu milosť. Ba, keby chorý bez svojej viny nebol sa mohol vyspovedať, ešte aj smrteľné hriechy sotrie,
- c) chorého aj uzdraví, ak to slúži v prospech jeho duše. („Táto choroba nie je smrť, ale na slávu Božiu“ — povedal Pán na zvesť o Lazarovej chorobe. — Ján 11, 4.)

Pri vysluhovaní sviatosti pomazania kňaz pomaže smysly chorého svätým olejom, pričom vyslovuje slová modlitby.

„Chorý je kto z vás? Nech povolá starších Cirkvi a nech sa modlia nad ním, mažúc ho olejom v mene Pánovom.“ (Jakub 5, 14.) K ťažko chorému nielen lekára máme volať. Aj Pán Ježiš chce prísť k chorému; veď aj lieky Pán Ježiš stvoril, lekár len vyberie, ktorý liek má chorý užiť. Pán pre telo chorého stvoril liek a pre jeho dušu ustanovil sviatosť svätého pomazania. Každý chorý nevyzdravie. Ale ktorého chce Pán Ježiš uzdraviť, ten skôr vyzdravie, ak prijal aj sviatosť svätého pomazania, ako keby len liek bol prijal. A ktorý chorý zomrie, tomu zasa preto je dobre sväté pomazanie, lebo takto mu lepšie sluší nebo.

Sviatosť svätého pomazania v jednej a tej istej chorobe len raz môžeme prijať, ale ak chorý po sv. pomazaní vyzdravie a potom zasa upadne do nebezpečia smrti, ten sviatosť svätého pomazania môže prijať znovu.

SVIATOSŤ POSVÄTENIA KŇAZSTVA.

135. Ako sa stane niekto kňazom alebo biskupom Kristovým?

Skrze sviatosť posvätenia kňazstva.

Sviatosť posvätenia kňazstva dáva duševnú moc a milosť na hodné uplatňovanie tejto moci.

Sviatosť posvätenia kňazstva z nariadenia Božieho má tri stupne: jáhenstvo, kňazstvo a biskupstvo. Jáhen (diaconus, č. diakonus) môže krstiť, môže dávať prijímať, môže kázať a kňazovi pri omši sv. pomáhať. (Ešte nemôže omšu sv. slúžiť a spovedať!) Kňaz môže omšu sv. slúžiť, môže vysluhovať sviatosti, vyjmúc sviatosti posvätenia kňazstva. Aj birmovať môže len vtedy, keď mu to pápež zvlášť povolí. Biskup môže vysluhovať všetky sviatosti.

Kňazov našej viery si ctíme ako sluhov Božích, vo veciach našej duše poslúchajme ich a modlime sa za nich. „Boj sa Pána a cti si jeho kňazov“, hovorí Písmo sv. (Sirach 7, 31.) Nadávanie na kňazov a ich prenasledovanie vždy je známkou skazenej duše. Profesora hania obyčajne prepadnutí žiaci, na policajta a žandára nehádzu kamene tí, ktorí zákon majú v úctivosti; a tí, ktorí sa obrátia proti kňazovi, konajúcemu svoju povinnosť, tí obyčajne nie sú bezúhonného života!

Modlime sa často za dobrých biskupov a kňazov! Keď sa na ulici stretneš s kňazom (i keď ho nepoznáš), pozdrav ho: „Pochválený buď Pán Ježiš Kristus!“ („Laudetur Jesus Christus!“) Týmto nielen vyznáš, že si katolíkom, ale spolu aj to, že si dobrým katolíkom.

SVIATOSŤ STAVU MANŽELSKÉHO.

136. Kto môže prijať sviatosť stavu manželského?

Jeden muž a jedna žena, ktorí podľa Kristovho nariadenia chcú sa stať manželmi.

Snúbenci vo sviatosti stavu manželského dostanú milosť k dobrému manželskému životu.

V omši svätej obyčajný pozemský chlieb premení sa v anjelský chlieb. Vo sviatosti krstu obyčajný smrteľník povznesený je na dieťa Božie. Vo sviatosti stavu manželského láska snúbencov zošľachtí sa v lásku Kristovu, ači dostanú milosť, aby jeden druhého do smrti verne, obetavo a aj pre svoje duševné vlastnosti milovali. Pravda, pri sviatosti manželstva obdržanú milosť musia si zachovať, ba bohobojným životom musia ju ešte stupňovať.

Keď vidíš nešťastných, neblažených manželov, môžeš byť istý v tom, že tí svoje manželstvo neuzavreli sviatostným spôsobom, alebo že jeden alebo druhý z nich nie je nábožný, ba azda ani jeden z nich.

Manželstvo len tí môžu uzavrieť, medzi ktorými niet manželskej prekážky; na pr. tí, čo nie sú v blízkom krvnom príbuzenstve, ktorí sú v slobodnom stave (deva, mládenec, vdova, vdovec), ktorí sú rovnakého vierovyznania.

Cirkev zpod niektorej prekážky v jednotlivých odôvodnených prípadoch dáva oslobodenie („dišpenzáciu“).

Katolícke uzavretie manželstva koná sa tak, že snúbenci pred patričným duchovným otcom a v prítomnosti dvoch svedkov vyhlásia, že chcú byť manželmi. Len to manželstvo je platné a sviatostného charakteru, ktoré je uzavreté pred tvárou Cirkvi sv.

Tí, čo sa uspokojia s civilným sobášom a zanedbajú cirkevné uzavretie manželstva, pred Bohom žijú v hriešnom pomere, pri spovedi nemôžu dostať rozhrešenie, nemôžu pristúpiť k svätému prijímaniu, nemôžu byť krstnými alebo birmovnými rodičmi a nemôžu mať cirkevný pohreb.

Platné manželstvo môže rozviazať len smrť jedného z manželov. Pán Ježiš povedal: „Čo Boh spojil, človek nech nerozväzuje!“ (Mat. 19, 9.)

Cirkev v jednotlivých veľmi vážnych prípadoch môže dovoliť, aby manžel a manželka mohli odlúčene žiť (I. Kor. 7, 11), ale preto dotyční ostanú naďalej manželmi a nové manželstvo nemôžu uzavrieť.

Kto chce uzavrieť manželstvo, nech sa čím skôr hlási u svojho farára.

137. Čo je takzvané „miešané manželstvo“?

Ktoré kresťan-katolík uzavrie s kresťanom nekatolíkom.

Kresťan nekatolík je na pr. evanjelik, kalvín, pravoslávny atď.

138. Kedy strpí Cirkev miešané manželstvo?

Keď

- a) katolícka stránka slobodne môže žiť podľa svojej viery a
- b) keď katolícka výchova všetkých dietok je zabezpečená („reverz“).

Cirkev samozrejme žiada ešte aj to, aby snúbenci miešaného náboženstva pred katolíckym kňazom uzavreli svoje manželstvo, lebo ináčej ich manželstvo je pred Bohom a Cirkvou neplatné a katolícku stránku Cirkev trestá vyobcovaním.

Cirkev nemá rada miešané manželstvá. „Miešané manželstvo sa protiví Bohu, lebo Bohu nemôže sa ľúbiť, keď v manželstve, v ktorom by mala panovať tá najväčšia jednota, práve v najpodstatnejšej veci, vo viere, je roztržka.“ (Prohászka.)

To vyhlásenie, že snúbenci všetky svoje dietky, ktoré sa im narodí, v katolíckej viere chcú vychovávať, na úradnú listinu treba uviesť pred cirkevnou úradnou osobou. Kto svoje dieťa vo falošnej viere nechá vychovávať, spácha proti jeho duši a jeho večnému spaseniu strašný hriech, ktorý neskoršie v jeho následkoch sotva môže napraviť.

ODPUSTKY.

139. Čo sú odpustky?

Odpustenie dočasného trestu mimo spovedi.

Dôležité je, aby sme vedeli, že odpustkami nezískame odpustenie hriechu, ani smrteľného ani všedného! Odpustkami výlučne len od pozemského alebo očistcového, teda vždy dočasného trestu sa oslobodíme pre nekonečné zásluhy Kristove a pre preveľké zásluhy svätých. Keď hlavy pozemských krajín môžu svojim poddaným odpustiť trest, rodič svojmu dieťaťu, učiteľ žiakovi, tak aj pozemskému námestníkovi Kristovmu patrí toto právo. Boh dal svojej Cirkvi moc, aby vo sviatosti pokánia aj večný trest mohla odpustiť, tým viacej teda má právo Cirkev na odpustenie pomerne menších, dočasných trestov.

Odpustky môžu byť dvojaké: plnomocné a neplnomocné. Plnomocnými odpustkami získame odpustenie všetkých dočasných trestov, neplnomocnými odpustkami však len odpustenie istej časti dočasného trestu obsiahneme.

Keď po niektorej modlitbe vidíš takúto alebo podobnú poznámku: „100 dní odpustkov“, to toľko znamená, že pomodlením sa dotyčnej modlitby získame odpustenie toľkého dočasného trestu, koľko úľavy dostal v pracirkvi ten, kto 100, 300 dní atď. činil pokánie.

K získaniu odpustkov potrebné je:

- a) aby naša duša bola v stave posväcujúcej milosti;
- b) aby sme Cirkvou vyznačené dobré skutky vykonali.

Cirkvou vyznačené dobré skutky môžu byť: spoveď a prijímanie, návšteva kostola, modlitba na úmysel pápeža a pod.

Väčšinu odpustkov môžeme preniesť aj na duše, trpiace v očistci.

¹ I my Slováci veľa môžeme ďakovať pápežom, ktorí sa vždy vrele zaujímali o náš národ a napomáhali ho najmä v časoch utrpenia. Aj terajší Sv. Otec Pius XII. s láskou vinie k sebe zbožný slovenský ľud. (Pozn. prekl.)

² „Evangélikusok Lapja“ z 23. okt. 1927.

³ V diele „Das Wesen d. Christentums“.

⁴ „Kálvinista Szemle“ z 20. mája 1922.

⁵ Dr. A. Raffay v „Protestánsok Lapja“ 6. nov. 1921.

⁶ „Protestáns Szemle“, 1927, str. 553.

⁷ J. Calvini Epist. et Resp. Genovae, 1457, pag. 236.

⁸ „Harangszó“, 1928, sept. č. str. 309.

⁹ „Jőjjetek Én hozzám“, evanj. týždenník z 5. nov. 1933, str. 2.

¹⁰ Pozn. prekl.

¹¹ L. Ravasz: Gondolatok, II. vydanie, Budapešť, 1922, str. 139.

¹² Citované: Bilkei: Debreczentől Pannonh. 1927. 100. old. A ešte: Luthers Werke. W. A. 10, 2. 107. a Erl. A. XXXIX. 250. a nasl.

¹³ Od reformy Pia XII. je eucharistický pôst 3 hodiny pre jedlo, 1 hodina pre nápoje a v poslednej hodine možno prijímať iba vodu. *Poznámka digitalizátora.*

¹⁴ Karácsonyi: Egyházt. 91.